БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик) ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 0369

14 АВГУСТ 1946 йил ЧОРШАНБА

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Йўлдош Азимов. — Кураш ва меҳнатга илҳомлантирувчи фильм (1-нчи бет).

Мактаблар ремонти 20 августгача тамомлансин! (1-нчи бет).

С. Бадалбоев. — 1947 йилда ғалладан юқори ҳосил олиш

Ҳабиб Ну'мон. — Киров районининг орқада қолишига сабаб нима? (2-нчи бет).

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА. — Қора денгиз бўғозлари юзасидан Монтреда тузилган битим тўғрисида (2-нчи бет).

МАТБУОТ ОБЗОРИ. — Осонгина йўллаб бориб... (3-нчи бет).

В. Зимин. — Ватан урушининг инвалидлари меҳнат фронтида (3-нчи бет).

Г. Савельев. — Электромонтажчи кадрлар (3-нчи бет)

С. Нишонбоев. — Янги ўқув йилига кам-кўстсиз тайёрланайлик (3-нчи бет).

Париж конференциясининг икки ҳафталик иши (3-нчи бет).

Париж Сулҳ Конференциясида (4-нчи бет).

Марксизм-ленинизм назариясини қунт блан ўрганайлик

Марксизм-ленинизм жамиятнинг ривожланиш қонунларини тўғри тушуниб олиш учун, ҳозирги вазиятни чуқур англаш, истиқболимизни илмий асосда олдан кўриб навбатдаги вазифаларимизни аниқ белгилаб олиш учун, ички ва халқаро вазиятни тўғри тушуниш учун кадрларимиз қўлига кучли қурол беради. Шунинг учун ҳам партия-совет кадрларини, интеллигенциямизни замонамизнинг илғор фани бўлган марксизм-ленинизм блан қуроллантириш партия ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир. Партия ташкилотлари маркча-ленинча ўқиш масалалари блан ҳар доим жиддий шуғулланишлари, бу соҳада мавсумчилик ва кустарьчилик кайфиятларига қаттиқ зарба бермоқлари керак.

Республикамизда партия пропагандасини яхши йўлга қўйган кўпгина партия ташкилотларининг, марксизм-ленинизм назарияларини қунт блан ўрганаётган юзлаб коммунистлар, партияли ва партиясиз активларнинг намунали ишларини мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Лекин, шунга қарамасдан, республикамизнинг кўпгина партия ташкилотларида пропаганда ишлари ҳозирги даврнинг зўр талабларига жавоб берарли даражага кўтарилган эмас.

Ма'лумки, марксизм-ленинизм назариясини эгаллашда асосий метод—мустақил ўқишдир. Партия ташкилотларининг вазифаси—мустақил ўқувчиларга системали ёрдам уюштириш, уларнинг нималар ўқиётганликларини текшириб туриш, назарий конференциялар чақириш, суҳбатлар ўтказишдир.

Лекин барча партия ташкилотлари ҳам бу масалага жиддий э'тибор қилаётирлар деб бўлмайди.

Чунончи, Андижон район партия комитети коммунистлар ва активларнинг мустақил ўқувига доир масалалар блан шуғулланмай қўйди. Шунинг натижасида активлардан бир қисми китоб ўқишни йиғиштириб қўйган бўлса, ба'зи бирлари ҳатто оддий саволларга жавоб беролмайдиган бўлиб қолдилар. ВКП(б) Тарихи қисқа курсини, газеталарни мустақил ўқиётирман деб да'во қилган район ижроия комитети раисининг ўринбосари ўрток Собиров Англиянинг ташқи сиёсати тўғрисида берилган саволга жавоб қайтаролмади. Район комсомол комитети секретари ўрток Солиев харитадан СССР нинг қаердалигини кўрсатиб беролмади.

ВКП(б) Тарихи қисқа курсини ўрганиш тўгаракларида, сиёсий ўқиш тўгаракларида, комсомол мактабларида машғулотларнинг системали равишда ва юксак ғоявий даражада ўтказилишини та'минлаш—кадрларни марксизм-ленинизм назарияси блан қуроллантиришда катта аҳамиятга эга бўлган чорадир. Лекин, ба'зибир партия ташкилотлари тўгараклар ва мактабларни ташкил этадилару, машғулотларни тартибли давом эттиришни эсдан чиқариб қўядилар. Ўқиладиган лекцияларнинг мазмунига, тингловчиларнинг машғулотларга актив иштирок қилишларига, тегишли адабиётлар блан та'минланишига э'тибор қилмайдилар.

Бухоро область, Кармана район партия комитети коммунистларнинг сиёсий-назарий савиясини кўтариш тўғрисида кўп қарорлар чиқарган. Аммо бу қарорларни бажариш учун тегишинча ҳаракат қилинмайди. Ҳозир, Кармана район партия комитети рўйхатида бўлган 15 та тўгаракдан биттасида ҳам машғулотлар мунтазам суратда ўтмайди. «Норпой» совхозида ва пахта заводида сиёсий ўқиш тўгараклари ҳали ҳам «ташкилий даврлари»ни кечирмоқдалар.

Сиёсий ўқиш тўгаракларига, ВКП(б) Тарихи қисқа курсини ўрганиш тўгаракларига раҳбар сифатида партия ва совет органларининг раҳбар ходимларини жалб қилиш керак. Раҳбар ходимнинг—коммунистнинг ўз коллективи олдида тез-тез доклад ва лекциялар ўқиб туриши унинг омма олдидаги обрўсини баланд кўтаради, ўз малакасини муттасил оширишга учун замин ҳозирлайди. Бизнинг активларимиз, раҳбар ходимлар буни доим эсларида тутишлари керак.

Афсуски, бизда ўзининг «ҳаддан ташқари бандлиги»ни важ қилиб, халқ олдида лекция ва докладлар ўқишдан бош тортадиган раҳбар ходимлар ҳам йўқ эмас. Ўзбекистон Савдо министрлиги «Главторг» бошлиғининг ўринбосари ўрток Файзуллаев мана шундай «баланд даражали» коммунистлардандир. Партия ғояларининг ташвиқотчиси ва тарғиботчиси бўлиш ҳарбир коммунист учун фахрий бурч эканлигини эсдан чиқариш керак эмас.

Район партия кабинетлари партия пропагандасининг маркази бўлмоғи керак. Партия кабинетларининг ишларини йўлга қўйиш, мустақил ўқувчиларга системали ёрдам бериш, партия кабинетларининг ишларига малакали лекторлар ва илмий ходимларни кўплаб жалб қилиш лозим. Партия кабинетларининг ходимларига ўзларининг бевосита ишлари блан шуғулланишга тўла имконият берилсин.

Мамлакатимиз Сталинча бешйиллик планни бажариш учун зўр бериб курашаётган ҳозирги шароитда партия-совет кадрлари, интеллигенциямиз, партияли ва партиясиз большевиклар олдига буюк вазифалар қўйилган. Шуни эсдан чиқармаслик керакки, марксизм-ленинизмнинг назарияларини қунт блан эгаллаётган раҳбар ходимгина ўз олдига қўйилган мана шу вазифаларни муваффақият блан бажара олиши мумкин. Аксинча, ўзининг ғоявий-сиёсий савиясини ошириш йўлида ҳаракат қилмайдиган коммунист, қандай вазифада бўлишига қарамасдан, турмушдан кейинда қолади, меҳнаткашлар оммаси олдидаги обрўсини йўқотади, қуруқ маҳмадонага айланади. Шунинг учун ҳам бизнинг раҳбар кадрларимиз кундалик амалий ишни марксизм-ленинизм назарияларини эгаллаш блан боғлаб олиб боришлари лозим.

Ўрток Сталин асарлари нашр қилина бошлади ва I—II томлари босилиб чиқди. Бу, партиямизнинг ғоявий ҳаётида катта воқиа бўлиб, партияга мафкура соҳасида янги қудратли ғоявий қурол берди, маркча-ленинча ўқишни янада қизитиб юбориш ва кадрларнинг ғоявий савиясини кўтариш учун зўр имконият яратилди.

Партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаларидан бири—марксизм-ленинизмни пропаганда қилишни юқори босқичга кўтариш, пропаганда ишларининг сифатини яхшилаш, назарий, ғоявий савияларини кўтаришда кадрларга амалий ёрдам беришдир. Бу вазифаларнинг муваффақиятли суратда амалга оширилиши бизнинг хўжалик соҳасидаги вазифаларимизни шараф блан бажариш учун замин ҳозирлайди, халқ хўжалигининг барча соҳаларида Сталинча бешйиллик планни муваффақият блан бажаришни тезлатади.

БУЮК БРИТАНИЯ ЛЕЙБОРИСТЛАР ПАРТИЯСИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

Буюк Британия лейбористлар партияси Ижроия комитетининг Морган Филлипс, Гарольд Ж. Ласки, Гарольд Клей ва Алиса Бекон жанобларидан иборат делегацияси 11 августда Москвадан жўнаб кетди.

Марказий аэродромда делегацияни Москва совети, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги ва ВЦСПСнинг вакиллари кузатиб қолдилар.

БУЮК БРИТАНИЯ ЛЕЙБОРИСТЛАР ПАРТИЯСИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ БАЁНОТИ

Буюк Британия лейбористлар партияси Ижроия комитетининг делегацияси Москвадан жўнаб кетиш олдидан Рейтер агентлигининг Москвадаги мухбирига қуйидаги баёнотини берди:

Англия лейбористлар партиясининг делегацияси қувонч блан кутиб олганликлари учун русларга ташаккур билдиради. Бизни бу тариқа кутиб олиш, ажойиб меҳмондўстлик ва умумий масалаларимизнинг моҳиятини чинакам англаб етишнинг ифодасидир. Биз иккала халқларимиз ўртасидаги самимий муносабатларни мустаҳкамлаш мақсадида эркин иродали кишиларнинг делегацияси сифатида бу ерга келган эдик. Биз ўз олдимизга қўйилган мақсадга эришганлигимизга тамом ишонч ҳосил қилган ҳолда жўнаб кетаётирмиз. Генералиссимус Сталин, президент Шверник блан олиб борган музокараларимиз шунингдек министрлар, академиклар, касаба союзларининг арбоблари, Москва, Ленинград ва Сталинград шаҳар советларининг раислари ҳамда сиёсат, саноат ва ижодий фаолият соҳасида шуғулланувчи бошқа кишилар блан олиб борган музокараларимиз тамомила самимий ва дўстона вазиятда ўтди. Ҳар иккала халқимиз социалистик қайта қуриш соҳасидаги буюк масалаларни ҳал қилиши керак ва уларнинг ҳар бири бу масалаларни тенг даражада ғайрат ва қат'ият блан ҳал қилишга киришади. Биз, дўстлигимиз мустаҳкамланади ва бутун жаҳонда тинчлик ўрнатишга ҳамда умумий социалистик мақсадларимизнинг амалга оширишига ёрдам қилади деб ишонган ҳолда Буюк Британияга қайтаётирмиз. (ТАСС).

СССР ДАГИ ПОЛЯК ВАТАНПАРВАРЛАРИ СОЮЗИ ЎЗ ФАОЛИЯТИНИ ТУГАТДИ

10 августда Союзлар Уйининг Октябрь залида СССРдаги Поляк Ватанпарварлари Союзининг фаолияти тугалланганлигига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтди.

СССРдаги Поляк Ватанпарварлари Союзининг бош секретари, Крайова Рада Народова депутати А. Юшкевич СССРдаги Поляк Ватанпарварлари Союзининг иши ҳақида ҳисобот берди.

Генерал-лейтенант Гундоров Бутун славянлар комитети номидан Поляк Ватанпарварлари Союзини табриклади.

Кечада баланд руҳ блан Совет Иттифоқи Генералиссимуси И. В. Сталин ва Крайова Рада Народова Президенти Б. Берутга табрик мактуби қабул қилинди.

Кечанинг охирида катта концерт берилди. (ТАСС).

КУРАШ ВА МЕҲНАТГА ИЛҲОМЛАНТИРУВЧИ ФИЛЬМ

«Ленин октябрьда», «Ленин 18-йилда» деган картиналарни бирнеча бор кўрдим. Бу фильмлар қалбимда чуқур таассурот қолдирган эди. Унда мен ўлмас Ленин образини кўрганман. Лениннинг ғайрат ва шижоати, улуғворлиги, болаларни севиши, ватанга бўлган муҳаббати, кишини ҳаяжонлантирувчи оташин сўзлари, унинг буюк сиймоси хотирамдан асло чиқмайди.

Мен «Қасам» кино фильмини зўр ҳаяжон блан томоша қилдим. Ажойиб картина! Ҳарбир совет кишиси бу фильмни кўриши керак. Бунда мен улуғ Сталин образини кўрдим. Ўрток Сталиннинг Ленин вафот этган чоқда қасамёд қилган пайти менда жуда чуқур таассурот қолдирди.

Фильмда Ленин вафотидан кейин социалистик давлатни қуриш, мустаҳкамлаш, душманлар ҳужумидан сақлаб қолиш ва ниҳоят фашист босқинчилар устидан қозонилган улуғвор ғалабани та'минлашда гениал Сталиннинг доҳиёна раҳбарлиги жуда усталик блан кўрсатилган.

Фильмда улуғ Сталиннинг трактор ҳайдаши, ўзбек пахтакори Турғунбоевнинг сув ҳақидаги илтимосига диққат блан э'тибор бериши қалбимни тўлқинлатди. Социалистик колхоз тузимининг ажойиб самаралари: коллектив ҳаёт, фаровон турмуш, обод колхоз қишлоғи, социалистик маданият, ўнлаб каналлар, юзлаб электростанциялар, ранг-баранг боғ-бўстонларимиз кўз олдимда намоён бўлди.

Фильм бизни кўпроқ ва янада яхшироқ ишлашга чақиради. Тошкентдан қайтиб бориш блан ҳамма колхозчиларимизга ўз таассуротларимни айтиб бераман. Колхозимизда пахтадан юқори ҳосил олиш учун курашни яна ҳам қизитамиз.

Йўлдош АЗИМОВ.

Чиноз районидаги «Биринчи май» колхозининг раиси.

МАКТАБЛАР РЕМОНТИ 20 АВГУСТГАЧА ТАМОМЛАНСИН!

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИДА

Меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд область советининг сессияси мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш масаласини муҳокама қилди.

Докладчи, область ижроия комитетининг раиси ўрток Ортиқов, мактабларга ҳақиқий ёрдам беришда Жомбой район Ғаллакапа қишлоқ советидаги колхозчиларнинг ташаббусини айтиб берди. Областьдаги кўпгина колхозлар бу ташаббусни қўлладилар. Комсомол районида мактабларни ремонт қилиш юзасидан якшанбалик ўтказилди. Бу якшанбаликда 1870 колхозчи қатнашди. Якшанбалик қатнашчилари 18 мактабни тартибга келтирдилар, 1.165 кубометр ўтин тайёрлаб қўйдилар. Колхоз жамоатчилигининг ёрдами блан Булунғур, Самарқанд ва Жомбой районларида мактаблар ремонти тамом бўлаётир.

Лекин, мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда ҳали кўпгина камчиликлар бор. Ялпи ремонт қилиниши лозим бўлган 184 мактабдан фақат 62 мактаб ремонтдан чиқарилган. Жорий ремонт мактабларнинг учдан икки қисмидагина тамомланган. Бултур мактаб ёшидаги 30 минг бола ўқимаган. Район ижроия комитетлари ва халқ маориф бўлимлари бу йил ҳам мактаб ёшидаги болаларнинг ҳаммасини мактабга тортишга етарли э'тибор бермаётирлар.

Доклад юзасидан қизғин музокаралар бўлди. Музокарада район ижроия комитетларининг раислари, халқ маориф бўлимларининг мудирлари қатнашди. Жомбой район халқ маориф бўлимининг мудири ўрток Ниёзов мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда қишлоқ советларининг депутатлари фаол қатнашаётганлигини айтди. Бу райондаги ҳамма қишлоқ советларида мактаб биноларининг ремонти тамомланган.

Сессиянинг ишида ЎзК(б)П Марказий Комитетининг пропаганда ва агитация бўйича секретари ўрток М. Г. Вахобов қатнашди.

Сессия доклад юзасидан кенг қарор қабул қилди. Қарорда район ижроия комитетларига мактаблар ремонтини 20 августгача тамомлаш ва уларни ёқилғи блан та'минлаш юзасидан ҳамма чораларни кўриш мажбурияти юкланди (ЎзТАГ).

Пландан ташқари 450 минг сўмлик маҳсулот берамиз

Тошкентдаги эгар-жабдуқ фабрикасининг 5-нчи ва 2-нчи цехларида социалистик мусобақа тобора авж олмоқда. Август ойининг биринчи ўн кунлигида 5-нчи цех коллективи пландан ташқари 5 ярим минг сўмлик ва 2-нчи цех 3.100 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Фабрика июль ойида ҳам давлат планини 100,3 процент бажарган эди.

Фабрика ишчиларидан 166 киши социалистик мусобақага қўшилган. Улар ҳар куни 2—2,5 нормани адо этаётирлар.

Фабриканинг илғор стахановчиларидан Маҳкам Одилов, Илҳом Комилов, Дорфман, Дехтярева, Ревин ва бошқа ўртоқлар ўзларининг бир йиллик нормаларини аллақачон тамомлаб қўйиб, ҳозирги кунда пландан ташқари маҳсулот бераётирлар.

Фабрика коллективи йиллик планни сталинча конституция куни—5 декабрьгача бажариш ва йил охиригача пландан ташқари 450 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олди.

Р. АМИНОВ.

Грузия ССР Олий Советининг X сессияси

ТБИЛИСИ, 10 август (ТАСС). Грузия ССР Олий Советининг X сессияси ўз ишини тамомлади. Олий Совет 1946—1950 йиллар мобайнида республика халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани ҳақида якдиллик блан Қонун қабул қилди. Янги бешйилликда оғир саноатни, темир йўл транспорти ва қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга асосий э'тибор берилади.

Янги бешйилликда металлургия, автомобильсозлик, тошкўмир саноати, энергетика қурилиши кенг ривож топади. Республика қишлоқ хўжалигининг янада юксалиши та'минланади, қишлоқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларидан — субтропик экинлар, токчилик, мевачилик, тамакичиликнинг янада ривожланиши кўзда тутилади. Айни вақтда ғаллачилик ва чорвачилик кенгайтирилади.

Сессия Грузия ССР Министрлар совети томонидан тақдим қилинган 1946 йилги давлат бюджетини муҳокама қилди ва қабул этди. Янги бешйиллик биринчи йилининг бюджети ўтган йилги бюджетга нисбатан қарийб 166 миллион сўм кўпдир. Ўтган йили республика халқ хўжалигига 56 миллион 200 минг сўм маблағ чиқарилган эди. Бу йил бундай маблағлар 102 миллион сўмдан ошади.

ТОЖИКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

СТАЛИНОБОД, 12 август (ТАСС) Тожикистон ССР Олий Советининг сессияси ўз ишини тамомлади. Республиканинг халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешйиллик плани тасдиқланди.

Янги бешйилликда пахтачиликни тиклаш ва янада ривожлантиришга асосий э'тибор берилади. 1950 йилгача ҳамма қишлоқ хўжалик экинлари майдони анча кенгайтирилади, жумладан пахта майдони 170 минг гектаргача етказилади.

Чорва моллари туёғини кўпайтиришга ва унинг маҳсулдорлигини оширишга кўп э'тибор берилади.

Тўқимачилик, озиқ-овқат, енгил саноат, кончилик ва саноатнинг бошқа тармоқлари, шунингдек транспорт анча кучайтирилади.

Республика қарамоғидаги хўжаликка беш йил мобайнида 318 миллион сўм сарфланади.

Бешйиллик план тўғрисидаги Қонунда республика меҳнаткашларининг моддий ва маданий аҳволини яхшилаш юзасидан бирқанча чоралар кўриш кўзда тутилади.

ҲАЛИЛ ПОЛВОН ЮНУСОВНИНГ РЕКОРДИ

Ўзбекистон Металлургия заводи қурилишининг донгдор стахановчиси ер қазувчи Ҳалил полвон Юнусов июль ойининг сўнгги 15 кунида 50 кубометр ўрнига 240 кубометр қум қазиди. У шу блан 15 кунлик нормасини қарийб 5 баравар ошиқ блан бажарди.

ЎзССР Техника экинлари министрлиги ва Ер ишлари министрлиги МТС лари бўйича 10 августгача трактор ишлари планининг бажарилиши ҳақида ма'лумот

(Йиллик планга нисбатан процент блан).

Областьлар	Техника экинлари министрлиги МТС лари бўйича: Ҳаммаси	1 августдан 10 августгача ўсиш	Трактор блан биринчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан иккинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан учинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан тўртинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Трактор блан бешинчи культивация қилиш планининг бажарилиши	Ер ишлари министрлиги МТС лари бўйича: Ҳаммаси	1 августдан 10 августгача ўсиш
Тошкент	92,1	1,9	99,2	93,3	87,7	76,4	47,5	76,4	2,8
Фарғона	90,5	1,6	88,2	92,3	91,7	78,2	35,2	—	—
Наманган	97,9	1,7	99,5	92,7	93,0	89,3	77,6	—	—
Андижон	95,2	1,3	99,7	100,2	94,8	80,1	30,4	—	—
Самарқанд	82,1	2,2	100,0	100,0	98,8	63,9	18,2	69,1	2,2
Бухоро	70,8	1,0	83,8	82,9	76,9	38,8	6,2	—	—
Қашқадар'ё	73,2	1,8	100,0	61,9	42,5	40,7	20,3	63,0	2,1
Сурхондар'ё	81,2	0,8	94,0	93,0	85,9	65,5	14,1	65,2	—
Хоразм	72,6	—	95,7	92,5	35,0	—	—	—	—
Қорақалпоғистон АССР	77,2	6,1	94,4	88,5	72,6	39,7	21,5	—	—
Ўзбекистон ССРда ҳаммаси	85,5	1,8	95,3	92,6	84,1	64,0	31,3	67,8	2,2

Эслатма: 1) Техника экинлари министрлиги МТСлари бўйича Хоразм областининг ма'лумоти 1 августга, Қорақалпоғистон АССРники 5 августга берилган.

2) Ер ишлари министрлиги МТСлари бўйича Сурхондар'ё областининг ма'лумоти 1 августга берилган.

Париж Сулҳ конференциясида. Совет делегацияси Сулҳ конференциясида. Уртада делегация раиси В. М. Молотов, чап томонда А. Я. Вишинский.

ТАСС махсус мухбири Е. Халдей фотоси.

ХОРАЗМДА АСАЛАРИЧИЛИК

Хоразмда асаларига овқат бўладиган сер шира гулли ўсимликлар жуда кўп. Неча минг гектарлаб экиладиган ғўза, қовун-тарвуз ва бошқа экинларимиздан ташқари асалари учун овқатбоб сергул ёввойи жийда, юлғун ва бошқа бута дарахтлари жуда кўп ўсади.

Броқ, асаларичиликни ривожлантириш иши жуда суст бормоқда. Ҳозир областьда ҳаммаси бўлиб 143 колхозда 6.300 яшик асалари бор. Ҳолбуки асалариларни бундан камида 2—3 марта кўпайтиш мумкин эди.

Афсуски, Хоразмнинг ба'зи районларида қишлоқ хўжалигининг бу муҳим тармоғини ривожлантиришга аҳамият бермай келадилар. Асаларичилик иши айниқса Манғит районида жуда ёмон аҳволда. Бу район ер бўлимининг фаолиятсизлиги ва район зоотехниги—ўртоқ Коробеевнинг бу ишга совуқ қараши орқасида, 1945-1946 йилда 50 яшик асалари йўқ бўлиб кетди.

Шунингдек Шовот, Урганч районларида ҳам асаларичилик иши яхши йўлга қўйилган эмас.

Хоразм областида асаларичиликка моҳир кишиларни тайёрлашга мутлақо э'тибор йўқ. Кўп колхозларда бу иш блан шуғулланувчи кишилар асаларичиликни билмайдилар. Областьда тайёрланган асаларичиларнинг ярмидан кўпроғи бошқа ишларда ишлайди. Бунинг натижасида, айрим асаларичи ходимлар 4—5 колхозга хизмат этиб, 150—200 яшик асаларини боқмоқдалар. Масалан, асаларичи ўртоқ Қурбонниёзов 5 колхоздаги 200 яшик арини боқади. Бу эса, белгиланган нормадан 2-2,5 марта кўп.

Колхоз асаларичилигида иш яхши уюштирилган эмас. Ҳар яшик асаларидан мумкин қадар кўп асал олиш учун кураш йўқ. Хазарасп районидаги Фрунзе номли колхозда ҳаммаси бўлиб атиги 70 килограмм асал олинган эди. Бунинг ҳам ярмисигина колхоз омборига топширилиб, қолган ярмиси правления а'золари ўртасида тақсимланди.

Сталинча тўртинчи бешйилликда областьда асалари фермасини камида 450 га етказиб 15 минг яшикдан кўпроқ асаларига эга бўлиш ва 1950 йилларда 500 минг килограмм асал олиш мумкин бўлади. Шундай қилиб асаларичиликни қишлоқ хўжалигининг муҳим тармоқларидан бирига айлантириб юборилади.

Бу планни амалга оширмоқ учун асаларичилик иши блан чинакам шуғулланиш керак.

Г. ЖАРКОВ.

Колхознинг фахри

Комсомол Халимахон Мамапова Ўзбекистон пахтакорларининг мамлакатга бу йил бир миллион 160 минг тонна пахта етказиб бериш йўлидаги харакатларига қўшилиб, звеносидаги 10 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 центнер пахта олишга сўз берди.

Халимахон сўзининг устидан чиқиш учун ғўзасини жуда яхши парвариш қилмоқда. Ҳозир 10 гектар ғўза 5 чопиқдан ва 6 культивациядан чиқарилди. Ғўза тўрт марта қондириб суғорилди. Звенонинг ғўзаси текис хосилга кирган. Ҳар бир туп ғўзада 25 тадан кўсак бор.

Ворошилов районидаги «Пахтачи» колхозининг правленияси Ҳалимахон Мамаповани ва унинг звеносидаги азамат кетманчилардан Ҳошимова, Асқарова, Тешабоева, Тўраханова ўртоқларни атлас кўйлак блан мукофотлади.

Ш. ЗУҲРИДДИНОВ.

Республикамизнинг пахта далаларида. Суратда: Тошлоқ районининг Охунбобоев қишлоқ советидаги «Кизил ой» колхозининг звено бошлиғи Ҳаким ота Бобораҳимов чеканкадан ўтказилган ғўзаларни кўздан кечирмоқда. Бу звено гектаридан 70 центнер ҳосил олиш учун курашмоқда. Р. Қўчқор фотоси.

КИРОВ РАЙОНИНИНГ ОРҚАДА ҚОЛИШИГА САБАБ НИМА?

Киров райони бу йил 9 минг гектар ерга чигит экқан. Район ҳар гектаридан 13,2 центнер пахта бериши керак. Бу—республиканинг ўртача ҳосилидан ҳам, Фарғона областидаги бирнеча районларнинг ҳосилидан ҳам анчагина паст ҳисобланади.

Районга давлат томонидан пахта плани берилганда, албатта бундаги барча шароит ҳисобга олинган. Киров райони бошқа юқори ҳосилли районлар олдида бирнеча сабабни кўрсатиб келади. Чунончи, районда сув камчиллиги, пахта ерларининг ба'зи қисми шўр тупроқлиги, ба'зи қисмида сизот суви яқинлиги, ниҳоят шамол кўп бўлиб, «ғўзанинг ўсишига йўл қўймаслиги» ҳам шу «сабаблар» жумласидандир.

Район раҳбарлари ва пахтачиликда ишловчи бошқа ходимлар томонидан эрта кўкламдан бошлаб тилга олиниши одат бўлиб қолган бу сабаблар йил охиригача такрорланади. Колхозларда ғўза парвариши яхшироқ изга тушган кезларда «бу йил 18 центнердан ҳосил бериш тўғрисидаги мажбуриятимизнинг уддасидан чиқамиз» дейдилар. Ишдаги камчиликлар аниқ кўрсатиб берилган кезларда эса, юқоридаги баҳоналар рўкач қилинади.

Юзаки қараганда Киров районида пахта ҳосилининг кўтарилмаслигига сабаб бўладиган бир қатор шароитлар мавжуд экан деб ўйлаш мумкин. Ҳақиқатда эса, районда пахта ҳосилининг пастлигига бошқа асосий сабаблар бор. Бу шундан иборатки, Киров районида суғоришга э'тибор берилмайди, ғўзани айни авж олиш вақтида ёппасига суғориб, тагини қотириб қўйилади, суғоришни дуч келган кишиларга топшириб, улар устидан назорат қилинмайди. Киров районида эскидан давом этиб келаётган энг касал соҳа мана шудир.

Ишонч блан айтиш мумкинки, Киров районидаги 70 та пахтакор колхознинг бирортасида ҳам ғўзани суғориш агрономия қоидасига мувофиқ равишда ўтказилмайди. Буни район раҳбарларидан тортиб колхоз раҳбарларигача ўзлари ҳам тасдиқлайдилар. Мусобақадош Волил районидан келган текшириш бригадаси ҳам кировлиларга айниқса ғўзани суғоришни яхши йўлга қўйиш зарурлигини қайта-қайта уқдириб кетдилар.

Ғўзанинг ҳозирги ҳосил олиш даврида районда суғориш қандай бораётир? Район раҳбарлари тавсия этган илғор колхозларда ҳам қолоқ колхозларда ҳам суғоришда ҳеч қандай айрима йўқ. Юқори ҳосилли Ропқон қишлоқ советидаги Каганович номли колхозда ғўзаларнинг авжи ёмон эмас. Колхоз гектаридан 30 центнер пахта бериш учун курашни яхши ташкил қилган, лекин айни суғоришнинг қизғин пайтида ютуқни қўлдан бермоқда. Колхознинг ўртоқ Халилов бошлиқ бригадасида ғўзаларни ёппасига кўллатиб суғорилган, икки кун ичида ернинг усти қотиб кетиб, ғўзанинг томирини сиқиб қўйган. Бу ерга наридан-бери культивация юргизиб, орқасидан кетман чопиғи қилинмоқда. Натижада палахса-палахса кесак кўчиб, кўп жойларда ғўзанинг томири очилиб қолмоқда. Шу илғор колхознинг қайси бир пахта участкасида бўлган бўлсак, ҳаммасида ҳам суғориш ёппа ўтказилаётганини, сув ер эгатида халқоп бўлиб, ғўза тупларини ярмигача кўмиб ётганини кўрдик. Бригада бошлиғи Халиловдан бу ярамас аҳволнинг сабабини сўраганимизда «биз суғоришни шунақа ўтказаберамиз, чопиқ блан ўнглаб оламиз» деб жавоб берди.

Ҳақиқатан ҳам Киров районидаги колхозларда ғўзани бостириб суғоришдан ҳеч қандай тахлика қилмайдилар. Киров қишлоқ советидаги Калинин номли колхознинг ўртоқ Матқосим Абулқосимов бошлиқ бригадасида қизиқ воқеа устидан чиқишга тўғри келди. Бу бригаданинг биринчи звеносида 2 гектар ердаги ғўза суғорилгандан 3 кун кейин чопилган. Чопиқдан олдин культивация қилинмаган. Эгат ўртасидаги тупроқ ғўзанинг бағрига кўмилиб эгат ўртасида сув йўли очилган. Шундай «усул» блан шу ғўзага тўртинчи куни яна сув қўйганлар. Холбуки, ғўзанинг илдизига яқин жойдаги тупроқ эмас, хатто ҳали юзадаги тупроқнинг ҳам нами қуримаган эди. Сувчи бир гектар ерга бирдан сув қуйиб икки соат ичида ҳамма ерни суғориб чиққан. Сув ернинг этагига бориб тушиб кетадиган йўл бўлмагани учун кўллаб қолган.

Валиев қишлоқ советидаги «Ободон» колхозида суғоришнинг бузулганлиги натижасида ҳосилга зарар бўлаётганини даров билиш мумкин. Колхознинг ҳамма бригадасида ҳам эгат тўлдириб сув оқизилади. Эгатнинг бошидан қуйилган сув 15—20 минут ичида ернинг этагига етиши орқасида, ғўза сувга қонмайди ва ернинг бети тез қотиб қолади. Текшириш натижасида ма'лум бўлдики, вақтида чопиб улгиролмаслик орқасида ер ёрилиб, ғўзанинг майда томирлари узилган. Колхоз раиси Аҳмадали Тўйчиев, ҳосилот советининг раиси Суйинов ўртоқлардан ғўзани бостириб суғоришга нега йўл қўйилаётир деб сўраганда, булар бундай суғориш Киров районида одатдаги суғоришлардан бири эканлигини айтдилар.

Ғўза парваришининг охирги ва ҳал қилувчи ҳозирги даврида ғўзани яхшилаб қондириб суғориш, суғоришни «шарвағ» усулида ўтказиб, қатор ораларига солинган ма'дан ўғитни ғўза томирларига сингдириш учун барча тадбирларни кўриш энг муҳим вазифалардандир. Шундай экан, Киров районидаги колхозларда ўтказилаётган суғоришнинг мўл ҳосилга қанчалик фойда-зиёни борлигини билиш унча қийин эмас.

Райондаги колхозлар ҳозир ғўзаларига «шарвағ» оқизмоқдалар, қатор ораларига ма'дан ўғит солмоқдалар. Шу блан бирга кўп колхозларда ғўзага ёппасига сув қуйиб бу ўғитларнинг қимматини кўкка совурмоқдалар. Масалан, «Ободон» колхозидаги бир фактни кўрсатайлик. Колхознинг тўртинчи бригадасида ғўза тагига ма'дан ўғит сепиб, кетидан сув қуйганлар. сув кўча орқали иккинчи бўлак ерга ўтиши керак. Одатдагича қуйилган кўп миқдордаги сув ма'дан ўғитни оқизиб—кўчага ва ариқларга оқизиб кетган.

Киров райони пахта юқори ҳосили учун курашда умуман анчагина ишлар қилди. Кўклам ер ҳайдаш ва чигит экиш ўтган йилларга нисбатан ўз вақтида юқори сифатли ўтди. Ғўзани парвариш қилишга ҳам вақтида киришилди. Ҳозир районда тўртинчи чопиқ тамомланиб бешинчи чопиқ 50 процент бажарилди. Культивация ҳам кетман чопиғи блан баравар олиб борилмоқда. Ҳозирги вазифа — колхозларда одат бўлиб келган ғўзани ёппа суғоришга қарши кескин кураш очишдан иборатдир.

Киров районининг раҳбарлари (район партия комитетининг секретари ўртоқ Юсупов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Убайдуллаев) ва пахтакор колхозчилари ғўзани суғоришдаги бу жиддий камчиликларга тезда хотима беришлари, эски деҳқонларнинг «ерни сув бузади» деган ҳикматли мақолларини қаттиқ эсда тутишлари керак.

Хабиб НУ'МОН.

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА

Қора денгиз бўғозлари юзасидан Монтреда тузилган битим тўғрисида

Уч давлатнинг Берлин Конференциясида Қўшма Штатлар, Буюк Британия ва Совет Иттифоқи ҳукуматлари раҳбарлари Қора денгиз бўғозлари тўғрисида Монтреда тузилган битим ҳозирги пайт шароитига жавоб беролмаслиги учун қайтадан кўриб чиқишини зарур деб топганликлари ма'лумдир. Шу блан бирга уч ҳукумат бундан кейин мазкур масала юзасидан уч давлатнинг ҳарбири блан Туркия ҳукумати ўртасида бевосита музокаралар олиб борилади деб ўзаро келишган эдилар. Шунга мувофиқ СССР нинг Туркиядаги ишлар вакили совет ҳукуматининг топшириқига кўра, шу йил 8 августда Туркия ҳукуматига қуйидаги мазмунда нота топширди:

«СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Туркия ҳукуматини қуйидагилардан хабардор қилиш шарафига муяссардир:

Яқинда бўлиб ўтган урушда юз берган воқеалар Қора денгиз бўғозларида 1936 йилда Монтреда бўғозлар тўғрисида тузилган битим асосида белгиланган тартиб Қора денгиз давлатларининг хавфсизлик манфаатларига мос келмаслигини ҳамда бу бўғозлардан Қора денгиз давлатларига нисбатан душманлик мақсадида фойдаланишга йўл қўймайдиган шароитни та'минлай олмаслигини равшан кўрсатди.

Бу уруш даврида юз берган бирқанча ҳодисаларни кўрсатиб ўтиш кифоя, ўша вақтда ўқ давлатлари бўғозлар орқали Қора денгизга ва Қора денгиздан ўзларининг ҳарбий ва ёрдамчи-ҳарбий кемаларини ўтказдилар. Бу ҳол ўз вақтида совет ҳукуматининг Туркия ҳукуматига шу тўғрида тегишинча мурожаат қилишига ва норозилик билдиришга сабаб бўлди.

Герман қўмондонлиги 1941 йил 9 июльда «Зеефальке» деган немис соқчи кемасини бўғозлар орқали Қора денгизга ўтказди. Бу ҳодиса бўғозлар тўғрисида тузилган битимни қўпол равишда бузиш эди. Совет Иттифоқи бу аҳволга Туркия ҳукуматининг э'тиборини жалб қилди.

Туркия ма'мурлари 1941 йил август ойида «Тарвизио» деган итальян ёрдамчи ҳарбий кемасининг бўғозлар орқали Қора денгизга ўтишига рухсат бердилар. Бу ҳодиса ҳам совет ҳукуматининг Туркия ҳукуматига мурожаат қилишига сабаб бўлди. Совет ҳукумати итальян ёрдамчи кемасининг Қора денгизга ўтказилиши блан бўғозлар тўғрисида тузилган битим бузилганлигига Туркия ҳукуматининг э'тиборини жалб қилган эди.

Совет ҳукумати 1942 йил 4 ноябрьда яна Туркия ҳукуматига мурожаат қилиб, Германиянинг умумий ҳажми 140.000 тонна бўлган ёрдамчи ҳарбий кемаларни савдо кемалари ниқоби остида бўғозлар орқали Қора денгизга ўтказиш ниятида эканлигини кўрсатиб, бунга Туркия ҳукуматининг э'тиборини жалб этди. Бу кемалар ўқ мамлакатларининг ҳарбий кучлари ва ҳарбий материалларини Қора денгизга ташиб келтириш учун мўлжалланган эди. Совет ҳукумати ўз баёнотида «мазкур кемаларни бўғозлар орқали Қора денгизга ўтказиш бўғозлар тартиби тўғрисида Монтреда тузилган битимнинг очиқдан-очиқ бузади, чунки бу кемалар герман ҳукуматининг ихтиёрига бериладиган ва аслида ёрдамчи ҳарбий кемалардан иборат» деб уқдириб кўрсатган эди.

1944 йил май ойининг охирида ва июнь ойининг бошида немисларнинг турли ҳажмдаги «ЭМС» (8 кема) ва «Кригтранспорт» типидаги (5 кема) ҳарбий ва ҳарбий ёрдамчи кемаларининг бўғозлар орқали Қора денгиздан Эгей денгизига ўтиш ҳодисалари бирнеча бор рўй берганлиги сабабли совет ҳукумати 1944 йилнинг июнь ойида бунга қарши норозилик билдирди. Бу кемалар Қора денгиздаги ҳарбий-денгиз операцияларида қатнашган эди.

Юқорида келтирилган фактлардан ма'лум бўлишича, яқинда бўлиб ўтган ва Германия ҳамда унинг иттифоқчиларига қарши олиб борилган уруш вақтида бўғозлар тўғрисидаги битим бўғозлардан Совет Иттифоқига ва бошқа иттифоқчи давлатларга қарши уруш мақсадларида фойдаланиш учун душман давлатларга ҳалақит бермади, шу блан бирга бундай аҳвол учун Туркия ҳукумати жавобгар бўлолмай қолмайди.

Шунга биноан Совет Ҳукумати Буюк Британия, Америка Қўшма Штатлари ва Совет Иттифоқидан иборат 3 давлатнинг 1945 йил июль — август ойларида бўлиб ўтган Берлин Конференциясида бўғозлар ҳақида Монтреда тузилган битимда белгиланган тартиб ҳозирги шароитга тўғри келмаслигини ва бўғозлар ҳақида янги тартиб белгиланиши зарурлиги масаласини муҳокама қилишни таклиф этди. Уч давлат Берлин Конференциясининг қуйидагилардан иборат қарор қабул қилганлиги ма'лум:

а) уч ҳукумат бўғозлар тўғрисида Монтреда тузилган битим ҳозирги шароитга тўғри келмаганлиги сабабли, қайтадан кўриб чиқилишини лозим деб топдилар,

б) уч ҳукумат бундан кейин мазкур масала юзасидан уч давлатнинг ҳарбири блан Туркия ҳукумати ўртасида бевосита музокаралар олиб борилсин деб келишдилар.

Совет ҳукумати мазкур масала юзасидан Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг 1945 йил 2 ноябрьда ва Британия ҳукуматининг 1945 йил 21 ноябрьда Туркия ҳукумати номига юборган ноталарининг мазмунидан ҳам хабардор қилинди.

Совет ҳукумати ўз томонидан бўғозлар учун қуйида баён этилган негизларга асосланиб, янги тартиб белгиланишини таклиф қилади:

1. Бўғозлар барча мамлакатларнинг савдо кемалари ўтиши учун ҳамиша очиқ бўлиши лозим.

2. Бўғозлар Қора денгиз давлатларининг ҳарбий кемалари ўтиши учун ҳамиша очиқ бўлиши лозим.

3. Қора денгиз давлати бўлмаган давлатларга қарашли ҳарбий кемаларнинг бўғозлар орқали ўтишига йўл қўйилмайди. Алоҳида кўзда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

4. Қора денгиздан чиқадиган ва Қора денгизга кирадиган бирдан-бир денгиз йўли бўлмиш бўғозларнинг тартибини белгилаш Туркия ва бошқа Қора денгиз давлатларининг ҳуқуқи бўлиши керак.

5. Бўғозлардан энг кўп манфаатдор бўлган ҳамда бўғозларда савдо кемаларининг денгиз орқали қатнови ва ҳамда хавфсизликни та'минлашга қодир давлатлар бўлмиш Туркия блан Совет Иттифоқи бўғозлардан бошқа мамлакатларнинг Қора денгиз давлатларига нисбатан душманлик мақсадларида фойдаланиши эҳтимолининг олдини олиш учун бўғозлар мудофаасини ўз кучлари блан биргаликда уюштирадилар.

Совет ҳукумати ўзининг ушбу баёноти тўғрисида Америка Қўшма Штатлари ва Буюк Британия ҳукуматларини хабардор қилади».

Совет ҳукумати айни вақтда СССРнинг Лондон ва Вашингтондаги элчихоналари орқали юқорида баён қилинганларни Буюк Британия ва Америка Қўшма Штатлари ҳукуматларига билдирди.

Совет ҳукуматининг юқорида зикр қилинган нотасига ҳали Туркия ҳукуматининг жавоби олингани йўқ.

1947 ЙИЛДА ҒАЛЛАДАН ЮҚОРИ ҲОСИЛ ОЛИШ УЧУН КУРАШАМИЗ

Мамлакатимиз улуғ Сталин етакчилигида янги бешйиллик планни амалга оширишга киришди. Ҳозирги пайтда қишлоқ хўжалик соҳасида ишловчи ходимларнинг, шу жумладан ғаллакорларнинг олдида катта ва мас'улиятли вазифалар турибди. Янги бешйилликда қишлоқ хўжалигини юксалтиришга ва озиқ-овқатнинг асосий қисми бўлган ғалланинг янада мўл-кўл бўлишига эришишимиз лозим.

Ўзбекистон Иттифоқимизнинг асосий пахта кониدир. Шу блан бирга республикамизда ғаллачиликни ривожлантириш учун ҳам жиддий кураш олиб боришимиз керак. Бунинг учун бизда барча имконият бор. Маҳсулдор ғаллакор ерларимиз, давлат томонидан берилаётган ҳар тарафлама ёрдам бу мақсадни тўла амалга оширишга гаровдир.

Қашқадар'ё области республикамизнинг ғаллачилигида асосий ўрин тутади. Областьдаги ғаллакор районларда ўнлаб МТС бўлиб, уларда бирнеча юзлаб трактор мавжуд. Булардан партия ва ҳукумат талаб этганидек фойдаланиб, колхозчиларни ғалла мўл ҳосили учун курашга чинакам уюштирилса, шубҳасиз Қашқадар'ё области ғаллачиликда катта ютуқларни қўлга киритажак.

Лекин, сўнгги йилларда областьда ғаллачилик иши яхши йўлга қўйилмай келди. Айниқса 1946 йили ғалла тайёрлашда область колхозчилари, қишлоқ хўжалик ходимлари ва маҳаллий партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари партия ҳукумат олдидаги ўз бурчларини бажаролмадилар.

Областьда ғалладан мўл ҳосил олишга об-ҳаво шароити ва ёмғурнинг кам бўлиши ҳеч қандай баҳона бўлолмайди. Чунки, агрономия қоидаларига тўла риоя қилиб, ғалладан мўл ҳосил олиб келаётган илғорлар бунга далил бўла олади. Ғалладан мўл ҳосил олинмаслигига механизациядан етарли даражада фойдаланмаслик, донни барвақт экмаслик, экиш олдидан ерни яхшилаб тайёрлаб, уруғини сараламаслик ва ёзги шудгорга етарли э'тибор бермаслик каби жиддий камчиликлар сабабдир. Қашқадар'ё областида худди мана шу камчиликлар давом этиб келмоқда.

Ўтган йили кузда областьдаги колхозларда 51 минг 404 гектар ер трактор блан ҳайдалиб, уруғ сепилди. Бу, областьдаги ғаллакор ерларнинг 32 процентинигина ташкил этар эди. Ҳолбуки, ғалла ерларининг энг камида 70-80 проценти трактор блан ҳайдалиб экилиши лозим эди. 1945 йилнинг октябрь ойида экилиб тамомланиши керак бўлган кузги дон экинлари декабрь ойигача чўзилди. Натижада ерга сепилган уруғ кузги ёмғурдан баҳра ололмади.

Ўтган йил экиш даврида сон орқасидангина югуриб, сифат унитилди. 6—8 сантиметр чуқурликда эски омоч блан ола-була ҳайдалган ерларга уруғ сепилди. Уруғлар ўз вақтида тайёрланиб дориланмаслиги натижасида «қора сон» касалининг қурти блан зарарланган уруғлар ҳам ерга сепилди. Мана буларнинг ҳаммаси Қашқадар'ё областида ғалладан мўл ҳосил олинишига катта ҳалал берди.

Область ташкилотлари ва колхозчилар ўтган йили йўл қўйилган бу хато ва камчиликларни ҳисобга олиб, 1947 йилда ғалладан мўл ҳосил қўлга киритиш учун ҳар тарафлама пухта тайёргарлик кўриб, ишга эртароқ киришдилар. 1947 йилда ғалладан мўл ҳосил етиштириш учун кураш колхозларда 1946 йилнинг эрта баҳоридан бошланди.

Кузда уруғ сепиладиган ерларни барвақт ҳайдаб қўйиш катта аҳамиятга эга. Илғорлар тажрибаси буғдай ерлар ёзда қизиб ётиши натижасида, келаси йилда мўл ҳосил беришини кўрсатади. Шунинг учун 1946 йили кузда дон экиладиган ерларни ёзги шудгор қилишни 1 апрельдан бошлаб юбордик. Ёзги шудгорлашнинг аҳамияти жойларда кенг равишда тушунтирилди. Шудгорлашда колхозлардаги барча куч ва имкониятдан фойдаланилди. Трактор паркининг тўхтовсиз унумли ишлаши та'минланди. Шунинг натижасида, бу йил ёзги шудгорлаш соҳасида анча ютуқларга эришдик. Ўтган йили ёзги шудгорлаш июль ойида тамомланган бўлса, бу йил ўтган йилгидан бир ой бурун—июнь ойининг бошларида тамомланди.

Ҳукуматимиз ғаллакор районларни ҳам трактор ва қишлоқ хўжалик асбоблари блан йилдан-йил кўпроқ та'минламоқда. Бу қудратли машиналардан тўла фойдаланиш орқали ғалланинг мўл ҳосилини қўлга киритиш мумкинлигига ишонган илғор ғаллакорларимиз бу йил механизациядан фойдаланиш ишига катта э'тибор бермоқдалар. Ўтган йили ёзда 51 минг 404 гектар ер трактор блан шудгор қилинган бўлса, бу йил 68 минг 301 гектар ер шудгор қилинди.

Янги бешйилликда қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини юксалтиришда энг муҳим вазифа —областьда дон хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантиришдан иборатдир. Бу вазифа дон экинларининг ҳосилини анчагина ошириш ва экин майдонларини янада кенгайтириш йўли блан ҳал қилинади.

Шу мақсадда ғаллакор ерлар 1947 йилда деярлик икки марта оширилади. 1945 йил кузида 160 минг гектар ерга кузги дон экилган эди. Бу йил кузда 250 минг гектар ерга уруғ сепилади. Бу эса, область колхозчиларидан ғалланинг мўл ҳосили учун курашни юқори даражага кўтаришни талаб этади.

Шунинг учун аввало ғаллакор колхозларни ташкилий томондан мустаҳкамлаш, ғаллачилик бригада ва звеноларига ер, ишчи кучи ва деҳқончилик воситаларини доимий беркитиб қўйиш талаб қилинади. Бу ҳақда областьда анчагина ишлар қилинди. Ўтган йилги хато ва камчиликлардан ўзларига тегишли хулоса чиқариб олган Бешкент, Деҳқонобод, Қарши, Чироқчи ва Шаҳрисабз районлари ёзги шудгорлаш ва кузги дон экишга тайёрлик ишларида бу йил анча муваффақиятга эришдилар. Бешкент райони 20 минг гектар ёзги шудгорлаш планини ортиғи блан бажарди. Қарши райони 11 минг гектар ерни шудгорлаш планини бажариб бўлди. Деҳқонобод райони эса, 11 минг гектар ёзги шудгорлаш планини 1489 гектар ортиғи блан бажарди. Бу районлардаги МТС ларнинг ходимлари кузда экиладиган ерларни ёзда шудгорлаб қўйишда катта ғайрат блан ишлаганликлари туфайли, ўз планларини ортиғи блан бажаришга муваффақ бўлдилар. Қарши МТСи ёзги шудгорлаш планини 126 процент, Деҳқонобод МТСи 109 процент бажарди. Ўртоқ Тўраев директорлик қилаётган Шаҳрисабз МТСи эса, планини 187 процент қилиб бажарди.

Июль ойининг бошида областьда бўлиб ўтган ғаллакорлар кенгаши бу йил кузги экишни август ойидан бошлашга қарор қилган эди. 1947 йил ғалла мўл ҳосили учун курашга олдиндан тайёргарлик кўрилиши, колхозлардаги ички имкониятлардан тўла фойдаланиш, МТС паркларининг яхши тайёрлиги бу кўзланган ишнинг муваффақиятли чиқишига ишонч туғдирди. Областьдаги 266 ҳайдов трактори тирков асбоблари блан биргаликда ремонтдан чиқарилди. 23 минг 699 центнер уруғлик ғалла дориланиб, ерга сепишга тайёр қилиб қўйилди. Шудгор қилинган ерлардан 3979 гектари экишга тайёрланди.

Қашқадар'ё областининг ғаллакорлари ғалла майдонига ўғит солишга зўр ғайрат блан киришмоқдаларки, бу— ғалланинг мўл ҳосилини та'минлашда энг яхши ташаббус ҳисобланади. Ёзда шудгорланган ерларга маҳаллий ўғит солиш ҳозирги пайтда ҳамма жойда қизғин давом этмоқда.

Лекин шуни айтиш керакки, областьдаги айрим районларнинг раҳбарлари ғалла мўл ҳосили учун курашнинг муҳим пайтини қўлдан бой бериб, қўймоқдалар. Ғалла мўл ҳосили учун областьда бошланган ҳаракатга Яккабоғ, Китоб, Кўкбулоқ ва Косон район раҳбарлари етарли даражада аҳамият бермаётирлар. Шунинг натижасида бу районларда ўтган йили йўл қўйилган хато ва камчиликлар яна такрорланмоқда. Бунга чидаш мумкин эмас. Бу районлар ЎзК(б)П Марказий Комитетининг область партия комитети ва область ижроия комитетининг қат'ий огоҳлантиришларига қарамай ёзги шудгорлаш планларини ҳамон кейинга судрамоқдалар.

Ғалла ерларини ёзги шудгорлашда айрим районларда тракторлар ишининг унумсизлиги бу районларда механизациядан тўла фойдаланишга ҳали ҳам етарли баҳо берилмаётганини кўрсатади. Ўртоқ Рагожин директор бўлган Ғузор МТСи ёзги шудгорлаш планини 74,5 процент, ўртоқ Мамедов директор бўлган Китоб МТСи 57 процент, ўртоқ Исоқов ва Майсаплар директор бўлган Косон МТСлари эса 87 процентдан бажардилар. Район раҳбарларининг МТСлар иши блан яхши қизиқмаслиги ва назорат қилмаслиги орқасида, бу МТСларда трактор ремонтининг бориши ва қишлоқ хўжалиги асбобларини кузги экишга тайёрлаш ишлари ёмон аҳволда туради.

Айрим район раҳбарлари уруғликни вақтида тайёрламасликнинг аччиқ оқибатларини дарров эсларидан чиқариб юборганлар. Чироқчи (район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Пурматов) ва Қамаши (район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Жўраев) районлари кузги дон экиш бошланишига саноқли кунлар қолишига қарамай, ҳалигача бир грамм ҳам уруғни дорилаб, экишга тайёрлаган эмаслар.

Қашқадар'ё область ғаллакорларининг олдида турган катта ва мас'улиятли вазифа келгуси йил ғалла ҳосилини кескин равишда ошириш, ҳар гектар ердан камида 12 центнер ҳосил—область бўйича 200 минг тонна ғалла ҳосили етиштиришдан иборатдир. Областьнинг ғаллакорлари қишлоқ хўжалик ишини —ғаллачиликни илғор агротехника қоидалари асосида олиб бориб, механизациядан тўла фойдаланадилар, трактор ва тирков асбобларини ҳамда колхозлардаги мавжуд от-улов кучларини тўла-тўкис сафарбар қилиб, кузги дон экишга пухта тайёргарлик блан кириб, ғалланинг мўл ҳосилини та'минлаяжаклар.

С. БАДАЛБОЕВ.

Қашқадар'ё область ижроия комитетининг раиси, СССР Олий Советининг депутати.

МАТБУОТ ОБЗОРИ

Осонгина йўлдан бориб...

Қишлоқ хўжалик артели Уставини бузиш ва колхоз мол-мулкини талон-тарож этишга қарши курашни кучайтириш чоралари тўғрисида Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг қарори э'лон қилинганига бир ойча бўлди.

Ўзбекистон партия Марказий Комитети шу қарорида «Республика, область ва район газеталари колхоз қурилишига доир масалаларни мутлақо қониқарсиз ёритмоқдалар, қишлоқ-хўжалик артели Уставини бузувчиларга қарши кураш олиб бормаётирлар» деб та'кидлаб ўтган эди.

«Илғор Сурхон учун» газетаси шу қарор э'лон этилгандан кейин қишлоқ-хўжалик артели Уставининг бузилганлиги тўғрисида, колхоз мулкини талон-тарож қилувчиларга қарши кураш зарурлиги тўғрисида кўпгина материаллар э'лон қилди. Аммо, газетанинг бу соҳадаги ишида йўл қўйган катта хато шундан иборат бўлдики, газета шу соҳада жойлардаги ҳақиқий аҳволни кўрсатувчи хабар, мақолалар ўрнига, расмий ҳужжатларга ҳаддан ташқари кўп ўрин берди.

Афтидан редакциядаги ўртоқлар овора бўлиб «жойлардан материал қидириб юргандан кўра», область партия комитетида «кўрилиб чиққан» тайёр докладлар ва нутқларни босиб чиқаришни осонроқ деб ўйлаганга ўхшайдилар.

Бу нутқларда эса, ҳаммага аён бўлган фактлар, рақамлар санаб ўтилади.

«Редакциянинг тутган йўли албатда осон йўл». Бу йўл биринчидан уни бўлғуси ҳар хил англашилмовчиликлардан, гина-гузорлардан халос қилади, иккинчидан ҳеч кимнинг кўнгли ранжимайди, учинчидан «мана, биз ҳам жамоат мулкини талон-тарож қилучилар ҳақида ёзаётирмизку» деб да'во қилиш учун дастак бўлади. Сих ҳам куймайди, кабоб ҳам!

Мана, газетанинг 30 июльдан 7 августгача чиққан 7 сони. Ҳаммаси бўлиб 20 бет. Шундан маҳаллий хабарларга берилган жой бори-йўғи бир ярим саҳифа. қолган 18 саҳифада редакциянинг адабий ходимларига қараганда ЎзТАГ дан материал қабул қилиб олучи секретарь, стенографистлар, машинисткаларнинг меҳнати кўпроқ сингган.

Биз, эринмасдан шу узундан узоқ расмий материалларнинг рўйхатини э'лон қиламиз: область комитети кенгаши — 2 стун, Сурхондар'ё колхозларида мусобақа шартларининг қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги мақола—1 саҳифа, область партия комитети пленумида қилинган доклад — роса 2 саҳифа, яна шу пленум ҳақида расмий ахборот 2 стун, пленумда сўзланган ва қолибга солинган нутқлар — ҳаммаси бўлиб 3 саҳифа! Қолганлари ЎзТАГ нинг расмий материаллари.

Область партия комитети секретари ўртоқ Журабоевнинг газетада 2 саҳифани эгаллаган доклади етмагандек яна пленум ҳақидаги ахборотнинг ҳам ярми шу докладни баён қилишга бағишланган.

Ҳаммага ма'лум бўлиб қолган фактлар ўрнига, жойлардаги ҳақиқий аҳволни кўрсатувчи хабар, мақолалар босилса, фойдалироқ бўлмасмиди? Колхоз а'золарига — Сталинча Уставда белгиланган ҳуқуқ ва вазифалар содда ва равшан тилда тушунтириб берилса, колхоз демократиясининг асосий принциплари, тафтиш комиссияларининг ишлари ҳақида хабар ва мақолалар кўпроқ ёзилса яхшироқ бўлмасмиди? Партия ташкилотларининг худди шу масалада колхозчилар ўртасида олиб бораётган сиёсий — тарбиявий ишлари ҳақида, колхоз ишлабчиқариши устидан назорат қилиш ҳуқуқи қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисидаги мақола ва хабарларнинг та'сири, тарбиявий кучи кўпроқ эмасми?

Нега, область партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари, райком секретарьлари ёки район ижроия комитетининг раислари колхозларни ташкилий хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаш, партия ташкилотларининг ролини кўтариш соҳасида қилаётган ишлари тўғрисида колхозчилар оммасини, активларни хабардор қилмайдилар?

«Бухоро ҳақиқати» газетаси бу масалада «Илғор Сурхон учун» газетасидан фарқ қилади. «Бухоро ҳақиқати» деярлик ҳарбир сонида колхоз Уставининг қандай амалга оширилаётгани ҳақида конкрет фактлар ва мисоллар кўрсатилган хабар, мақолаларни босиб чиқариб яхши иш қилган.

«Жамоат мулки талон-тарож қилинмоқда», «Ёб тўймас раҳбарлар», «Сталинча колхоз Уставини бузиш — жиноят», «Колхоз мол-мулки қандай талон-тарож бўлди?» ва шунга ўхшаш хабар—мақолалар шулар жумласидандир. Бу хабарлар жойларда қишлоқ-хўжалик артели Устави қўпол равишда бузилганлигини, партия ва совет раҳбарларининг бу фактларга ўз вақтида э'тибор қилмаганлигини кўрсатади.

Газетада «Колхоз жамоат мулкини кўзқорачиғидай асрайлик» сарлавҳали бошмақола ҳам берилган. Аммо, бу бошмақола дастлабки кунларда шу соҳада қилинган ишлардан хулоса чиқармайди, партия ташкилотлари олдида турган жидди вазифаларни кўрсатиб бермайди.

«Бухоро ҳақиқати» газетасида тафтиш комиссияларининг ишлари тўғрисида (область ер бўлими бош инструктор бухгалтери ўртоқ Бобоевнинг мақоласини ҳисобга олмаганда), бевосита колхоз қурилишига доир масалалар ҳақида консультация характеридаги ва раҳбарлик мақолалар йўқ.

Район партия, совет ташкилотларининг колхозларга амалий раҳбарлиги, колхоз партия ташкилотларининг бу соҳада қилаётган ишлари, район техника экиналари бўлими, ер бўлимларининг фаолияти газета саҳифасида камдан-кам жой олмоқда.

Ҳолбуки, ЎзК(б)П Марказий Комитети қарорининг бажарилиши, колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш учун партия, совет органларини, хўжалик ташкилотларининг барча бўғинларини ҳаракатга келтириш, уларнинг бу соҳадаги жавобгарлик ролини кучайтириш лозим.

Колхозларни ташкилий-хўжалик томондан мустаҳкамлаш, Сталинча Уставни тўла равишда амалга ошириш, колхоз қурилишига доир рангба-ранг масалаларнинг газетада системали равишда, чуқур, ҳаққоний ёритилишини талаб қилади.

ТАКРОРИЙ ПИЛЛА ТОПШИРИШ ПЛАНИ 200 ПРОЦЕНТ БАЖАРИЛДИ

Андижон область, Сталин районининг колхозчилари бу йил такрорий қурт боқишни яхши уюштириб, пилладан мўл ҳосил етиштирдилар. Район 8 августда такрорий пилла топшириш планини 200 процент бажарди. Колхозчилар давлатга яна 50 процент миқдорида пилла бериш мажбуриятини олдилар.

ВАТАН УРУШИНИНГ ИНВАЛИДЛАРИ МЕҲНАТ ФРОНТИДА

Урушдан аввал Амин Хусаинов педагог бўлишни истар эди. У Фарғонадаги та'лим-тарбия техникумини тамомлаб орзусига етди. Қўқонда педагог бўлиб ишлади.

Ватан урушининг дастлабки кунларида у фронтга жўнади. Бир неча бор ярадор бўлди. У фронтда юрган вақтида ҳам ўзининг севган иши — ўқитувчиликни соғинар эди.

Уруш тамом бўлгач, Амин Хусаинов ўзининг жонажон юрти — Ўзбекистонга қайтди ва ўқитувчиликни давом эттира бошлади. Аспирантурада уни катта хурсандчилик блан кутиб олдилар.

Тошкент шаҳрининг Фрунзе районида ҳарбий хизматдан бўшаган Амин Хусаинов каби мингларча кишилар уйларига қайтдилар. Улар бир-икки кун дам олиб, ўзлари истаган ишни танлайдилар. Фронтдан келучилар учун ишдан кўп нарса йўқ. Заводлар, фабрикалар, муассасалар, институтлар, ўқув юртлари ўзларига керак бўлган кишилар тўғрисида Фрунзе район социал та'минот бўлимига жуда кўп талабнома бериб қўйганлар. Ватан урушининг инвалидлари бу ташкилотларга тез-тез бориб турадилар, талабномалардан хабар оладилар, маслаҳатлашадилар, ўзларига ма'қул бўлган ишга жойлашадилар.

Кейинги бир-икки ойдагина Фрунзе районида ватан уруши инвалидларидан 1.204 киши ишга жойлашди. Инвалидлардан 408 киши саноат ишчилари сафига қўшилди, 134 киши кооператив ва савдо ташкилотларида, 28 киши ҳар хил муассасаларда ишлайди, 54 киши техникум ва олий ўқув юртларида ўқимоқда.

Тошкент пойафзал фабрикасида ватан уруши инвалидларидан 37 киши станокда ишламоқда. Инвалидлардан Мирсаидов ва Авлиёхоновлар муҳим станокларда, Плугалрин, эса, мастер бўлиб ишлаётир. Ватан уруши инвалиди Кабайкин экспедитор бўлиб ишга кирган эди. Ҳозир у омбор мудирининг ёрдамчиси бўлиб кўтарилди.

Тўртинчи нон заводида ватан уруши инвалидларидан 28 киши бор. Шулардан 8 киши ўзининг урушдан аввалги ҳунарини танлади, 8 киши янги ҳунар ўрганди, 5 киши ўзлари истаган янги ҳунарни ўрганаётир.

Инвалид Ҳасанов ҳамир тайёрлашни ўрганмоқда, Салим Абдиев экспедитор бўлиб олди, инвалид Ҳабиров лаборатория мудири бўлиб ишламоқда. У жамоат ишларида ҳам актив қатнашади. Завод коммунистлари уни партия ташкилотининг секретари қилиб сайладилар. Завод дирекцияси ватан уруши инвалидларига ҳар хил ҳунар ўргатиш чораларини кўраётир. Инвалидлардан бир кишини ҳамиртуриш устаси қилиб тайёрлаш, бир кишини этикдўзликка ўргатиш ва 3 кишини контролёр қилиш ва бошқа чоралар мўлжалланади.

Фрунзе районидаги завод ва фабрикаларнинг барча цехлари, идоралари, лабораторияларида ватан уруши инвалидларини кўплаб учратиш мумкин. Инвалид Мехряков гўшт комбинатига, Раҳматуллаев иккинчи кондитерлик фабрикасига, Сухов «Прогресс» артелига, Горохов Сталин номли тўқимачилик комбинатига ишга кирди. Фрунзе район социал та'минот бўлими кўпгина инвалидларни Тошкент шаҳрининг бошқа районларидаги корхоналарига ҳам жойлаштирди.

Ўқув юртлари ҳам жуда кўп инвалидларни қабул қилдилар. Инвалид ўртоқ Диков Тошкент консерваториясида ўқимоқда. Тўқимачилик институтининг студентлари Киселев ва Северцев — ватан уруши инвалидларидан, САГУ аспиранти Диянач ҳам урушдан инвалид бўлиб келган.

Инвалидлардан 123 киши шаҳар социал та'минот бўлими қошида очилган шоферлар, бухгалтерлар, дўкон мудирлари, товароведлар курсларида ўқимоқда.

Кўпчилик корхоналарда инвалидларга ҳар тарафлама ёрдам берилаётир. 4-нчи нон заводи ўзидаги ҳамма инвалидларнинг уй-жойларини ремонт қилиб берди. Махсус тузилган комиссия инвалидларнинг эҳтиёжини ўрганиб туради, ҳар тарафлама ёрдам уюштиради.

Сталин номли тўқимачилик комбинатида ишлаб турган 237 инвалидга ҳар хил ёрдам берилди. Уларга 45 жуфт пойафзал, 107 та ҳар хил трикотаж моллари, 98 та пальто, 213 метр чит, 5.300 сўм пул берилди, 9 киши уй-жой блан та'минланди.

Б. ЗИМИН.

ЭЛЕКТРОМОНТАЖЧИ КАДРЛАР

Колхозларда гидростанциялар қуриш блангина иш битмайди. Уларни бошқара оладиган моҳир кишилар ҳам керак. Колхозларда гидроэлектростанцияларнинг ишини яхши биладиган электромонтажчи кадрлар камлиги ҳаммага аён. Ана шунинг учун ҳам бундай кадрларни тайёрлашга алоҳида э'тибор бериш талаб этилади.

Ўзбексельэлектро тресты электромонтажчи кадрлар тайёрлаш мақсадида бирнеча хил курслар очди. Ўзбекистон областьларидаги колхозлар ва МТСлар техника жиҳатидан ба'зи тайёрлиги бўлган кишиларни электромантёрлар қилиб тайёрлаш учун шу курсларга юбораётирлар. Уларнинг орасида илгари тракторчи бўлиб ишлаган ёшлар ҳам оз эмас.

Кейинги йил ичида ўқучилар бу курсларни икки марта битириб чиқди. Курсни биринчи навбатда битириб чиққан 47 киши, иккинчи навбатда битириб чиққан 55 киши жойларга ишлаш учун юборилди. Ҳозир курсларда учинчи навбатдаги ўқучилар блан машғулот ўтказилмоқда. Яқин кунларда курсларни яна 51 киши битириб чиқади.

Курс ўқучилари блан уч ой машғулот ўтказилади. Уларга электротехника назарияси ва кичик колхоз ГЭСларини юргизиш усуллари ўргатилади. Сўнгра, улар колхоз гидростанцияларида икки ой амалий тажриба ўрганадилар. Шу бу йил ҳаммаси бўлиб, колхозлардаги кичик ГЭСлар учун камида 200 электромонтажчи тайёрланмоқчи. 1946 йилнинг биринчи ярмидаёқ 106 малакали электрчи тайёрланди.

Курсларни битириб чиқиб, колхоз ГЭСларида ишлаётган электромонтажчилар орасидан ўз ишига моҳир кўпгина кадрлар етишиб чиқди. Фарғона область «Қизил туғ» колхози ГЭСининг электромонтажчиси Амин Раҳимов, Ўзбексельэлектронинг Фарғона область идорасига қарашли ГЭСларда ишлаётган Анвар Умаров ва Йўлборс Хожиматовлар ўз ишларининг «тилини» яхши билиб олган ана шундай кадрлардандир.

Ўзбексельэлектро тресты бу курсларнинг ишини янада яхшилаш учун ҳамма зарур чораларни кўради.

Г. САВЕЛЬЕВ.

Ўзбексельэлектро тресты кадрлар бўлимининг бошлиғи.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА КАМ-КЎСТСИЗ ТАЙЁРЛАНАЙЛИК

Мактабларимизнинг самарали ишлаши янги ўқув йилини пухта тайёрлик блан кутиб олиб, ўқишни кам-кўстсиз бошлаб юборишимизга боғлиқ. Биз шу мақсадга эришмоқ учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг «Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашнинг бориши ҳақида» деб чиқарган қарорини тўла амалга оширишга бел боғладик.

Партия ва ҳукуматнинг янги ўқув йилига тайёрлик тўғрисидаги қарори дастлаб район активи йиғилишида ва сўнгра қишлоқ советларининг сессияларида муҳокама қилинди. Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш тадбирлари белгиланиб, бу ишга жавобгар кишилар тайинланди.

Молотов қишлоқ советида (раиси ўртоқ Солиҳ Юнусов) сессия ўтказилиб, мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш муҳокама қилинди. Сессияда мактаб директорларига ёрдам бериш учун активлар, қишлоқ советининг депутатлари ҳарбир мактабга беркитилди ва уларнинг ишлари устидан ҳамма вақт назорат олиб борилди. Тайёрлик ишлари яхши ташкил қилиниши натижасида қишлоқ советидаги мактаблар 25 июльдаёқ ремонтдан чиқарилди.

Молотов қишлоқ советидаги 4 тўлиқсиз ўрта мактабнинг ремонтига генерал Раҳимов номли колхознинг раиси Ма'муров, колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари Ёндошов, ўртоқлар бевосита бошчилик қилдилар. Шунинг натижасида мактаб 5 кун ичида ремонтдан чиқарилди ва мактабга қўшимча икки хонали бино ҳам берилди.

3 тўлиқсиз ўрта мактаб биноси талабни қондирмас эди. Карл Маркс номли колхознинг а'золари ўз болаларининг ўқишига қулай шароит яратиш учун колхоз правлениеси фойдаланиб келган 8 хонали бинони мактаб ихтиёрига бердилар. Мактаб атрофи ўралиб яхши ҳолга келтирилди.

Сталин қишлоқ советидаги «Қизил деҳқон» колхоз а'золари намуна бўларли иш қилдилар. Колхоз правлениеси (раиси ўртоқ Мирзаев) ремонт қилиш учун махсус бригада тузиб, умумий мажлис қарори блан ремонтга 18 минг сўм пул берди. Мактабнинг 11 хонали биноси жуда гўзал қилиб ремонтдан чиқарилди ва кераклы асбоблар блан та'минланди.

Булардан ташқари районимиздаги «Октябрь 16 йиллиги», «Қизил юлдуз», Каганович номли колхозлардаги мактабларга ҳам ҳар жиҳатдан яхши ёрдам уюштирилди. Калинин номли колхоз правлениеси мактаб учун иккита янги бино, «Ленинизм» колхоз правлениеси кўп хонали катта бинони мактаб учун бериб жуда яхши иш қилдилар.

Шуни ҳам айтиш керакки, мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда оталар, ўқучилар ва мактаб ўқитувчиларининг ёрдами катта бўлди. Карл Маркс номли колхознинг кекса а'зоси Ҳасан ота Исломов, Авлиёхўжа Аловиддинов, 6-нчи мактабда Маҳсим Носиров ва ўқитувчилардан Жўраев, Сулаймонов, Одилова ва бошқа ўртоқлар намуна кўрсатдилар. Кўп мактабларнинг ўқучилари шанбалик ўтказиб, мактаб ҳовлилари ва атрофларини тозалашда қатнашдилар.

Мактабларни ўтин блан та'минлашга ҳам жиддий э'тибор берилаётир. Ҳозир 93 саржин ўтин, 2.600 боғ шох тайёрланди. Бу, албатта, етарли эмас. Бундан ташқари мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда ҳам бирмунча камчиликлар бор. Жамоатчиликнинг ёрдами блан ўқув йилига тайёрлик соҳасидаги камчиликларни тугатиб, мактабларни янги ўқув йилига кам-кўстсиз тайёрлашга эришамиз.

С. НИШОНБОЕВ.

Калинин район ижроия комитетининг раиси

ОЛТИН БИЛАКУЗУК

КИЧИК ФЕЛЬЕТОН

Раис қўйларини 500 тага етказишни, муовин эса ҳеч кимда бўлмаган олтин билакузук олишни орзу қилар эди. Кунлардан бир кун муовин шаҳардан тажанг бўлиб қайтди. Сабаби: билакузукка 800 сўм етмади. Бунинг устига, ижозат қилинмаган ерга от боғлагани учун штраф тўлади. Аламини кимдан олсин? Далада йўнғичқага кирган битта сигирни кўриб қолиб, эгасини штраф қилди, пулини нақд ундирди. Шу йўсинда то уйига еткунча зарур бўлган 800 сўмни йиғди.

Бу «янги кашфиёт» хусусий қўйларни кўпайтиришни орзу қилиб юрган раисга ҳам ма'қул тушди. Колхозда штрафбозлик авж олди. Одамлар оёқлари сал тойиб кетса ҳам штраф қилина бердилар. Қонунсиз штрафдан йиғилган пул, раиснинг айтишича, 7 минг сўмга, ҳужжатларнинг исботича, 70 минг сўмга етди. Шундай бўлса ҳам, бу пул муродга етиш учун камлик қилди. Раис колхознинг иккита ҳўкизини ва 10 центнер арпасини ўғирлаб сотди. Учта ҳўкизини ҳисобдан чиқариб сотишни мўлжаллаб қўйди. Колхоз ёр жувозини савдогар Раҳматов деганга бериб, даромадга шерик бўлди. Ма'лумотларга қараганда, ҳозир қўйлар сони 300 тага етган.

Ферма мудири Аликаш Мелдишев колхознинг 10 та қўй, 8 та эчкисини, раис Бердиёровга тез етиб оламан деб шошилганидан, тириклайин еб юборди. Бердиёровдан орқада қолмаслик учун, колхознинг қорамол ва от ферма мудири Ишон Султонов 4 тапани бирданига ҳазм қилиб қўйди. Буларни кўрган омбор мудири Назар Каримовнинг иштаҳаси карнай бўлди. У 980,4 килограмм буғдой, 313 килограмм арпа, 915 килограмм маккани бирданига йўқ қилди.

Колхознинг ана шу нарсаларининг юқорида кўрсатилган кишилар томонидан ҳазм қилинишида «тер тўкиб меҳнат қилганлари» учун омбор мудирининг хотини Каримовага 53, раиснинг хотини Бердиёровага 62,9 та, шундай кишиларга ҳаммаси бўлиб 250 та меҳнат куни ёзилди. Раиснинг хусусий қўйларини боқаётган Зокир Хўжабеков, Не'мат Ўразов, Хайитбой Пирназаровлар ҳам шу жумлага киради. Колхоз бухгалтери Исо Нишонқулов, Ғаффор Янгибоевлар 1944 йилдан бошлаб давлат солиқлари рўйхатига киритилмадилар, я'ни солиқлардан «озод» қилиндилар.

Бойлик кўпайгач, жой торлик қилди. Бердиёров қизил аскар оилаларидан Ойкумуш Яхшибекова, Ўлмон Қўчқороваларнинг жойини, Эшонқулов эса, Ҳосият Раҳимованинг жойини сотиб олди. Колхоз муовин олтин билакузук, тилла исирға ва марваридларни кўпайтирди, пўлат сандиқ сотиб олди. Хуллас, «Қаҳрамон» колхозидаги бу «қаҳрамонлар» колхоз мол-мулкини истаганларича барбод қилмоқдалар.

Саид НАЗАР.

Жиззах районы, Сталин қишлоқ совети.

ПАРИЖ КОНФЕРЕНЦИЯСИНИНГ ИККИ ҲАФТАЛИК ИШИ

ПАРИЖ, 11 август (ТАСС махсус мухбиридан). Париж Сулҳ Конференцияси иш бошлаганидан буён икки ҳафта ўтди. Шу муносабат блан Париж, Лондон, Нью-Йорк газеталари Сулҳ Конференциясининг биринчи даврига якун ясашга уринмоқдалар. Газеталар Конференциянинг жуда оз натижа берганлигини э'тироф қилишга мажбур бўлаётирлар.

Бир қанча машҳур публицистлар ва обзорчилар Конференция Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг иш тартиби масалалари тўғрисидаги қарорини, я'ни Конференция тавсияномаларини овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик овоз блан қабул қилиш ҳақидаги жуда муҳим қарорини рад этиб, қўпол хато қилганлигини э'тироф этаётирлар. Бундай қоида Конференциянинг муваффақият қозониши учун муҳим шароит яратган бўлур эди: бу қоида муайян гуруҳ давлатларнинг Конференция қатнашчиси бўлган бошқа гуруҳ давлатларга тазйиқ қилиш имконини ма'лум даражада камайтирар ва жанжалли масалалар юзасидан оқилона битимга келишиш йўлини қидириб топишга бирмунча хизмат қилар эди. Конференция бу қоидани рад этиб, бир овоз кўпчилик блан қабул қилинган тавсияномаларни ҳам Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг муҳокамасига киритиш тўғрисида қарор қабул қилганлиги ма'лум. Якдилликка эришиш зарурлигини писанд қилмайдиган бундай қарор, халқаро ҳамкорликни бузишга ва Конференциянинг муваффақият қозонишидан кўра, ўзларининг гуруҳчилик манфаатлари тўғрисида кўпроқ ғам еяётган кишиларга ёрдам беради.

Англиянинг ўтмишда Версаль Сулҳ Конференциясида қатнашган кўзга кўринган журналисти Гарольд Никольсон Парижда чиқадиган «Фигаро» газетасида бугун, ҳозирги пайтда Парижда қабул қилинган овоз бериш тартиби Сулҳ Конференциясида «реал бўлмаган вазиятни» туғдиради деб та'кидлайди. Никольсон, Конференция ўтмишнинг тажрибаси блан ҳисоблашмади, дейди ва буни «фожиа» деб атайди.

Машҳур француз журналисти Пертинакс ўз навбатида «Франс-суар» газетасининг саҳифаларида «дипломатик конференцияларда кўпчилик блан овоз бериш тартиби ҳеч қачон қўлланилмаганлигини» уқдириб ўтади. Автор француз делегациясининг овоз бериш тартиби юзасидан келишиб қарор қабул қилиш ҳақида қилган ва совет делегацияси томонидан қувватланган таклифини рад этганликлари учун Америка ва инглиз вакилларини қоралайди. Пертинакс «Катта тўртлик» ўртасида якдиллик бўлмас экан, Германиянинг илгариги шериклари блан тузиладиган биронта шартнома ҳам провардида умуман Бирлашган миллатлар томонидан имзоланмайди» деган соғлом фикрни баён этади.

Америкада чиқадиган «Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси ҳам бошмақоласида, Сулҳ Конференциясида «кўпчилик овоз кераксиз саноқ найрангига ўхшайди ва Конференция ҳақиқатда бирмунча якдилликка эриша олмас экан, биронта қимматли иш қилолмайди» деб э'тироф этади.

Газета бундай деб ёзади: овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан овоз бериш тартиби «вакилларни кўпчилик бўлиб овоз бериб, битимга эришмай қолиш эмас, балки битимга келиш зарурлигини англашга мажбур этадиган чинакам фойдали» тартиб бўлур эди. Аммо «Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси совет делегацияси нуқтаий назарининг тўғри эканлигини э'тироф қилиш блан бирга, Америка делегациясига хушомадгўйлик қилишга интилиб бўлса керак, бунга қарама-қарши тутилган йўлни, я'ни овоз бериш тартиби ҳақидаги масалада инглиз-сакслар вакилларининг тутган йўлини ҳам тўғри деб ҳисоблайди.

Овоз бериш тартиби юзасидан Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг дастлабки таклифи тўғрилигини тамомила э'тироф этолмай, мушкул аҳволга тушиб қолган инглиз-саксларнинг бир қисм газеталарига фақат таассуф билдириш мумкин. Сулҳ Конференциясининг иш тартиби масалалари юзасидан Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг чиқарган асосий таклифини барбод этишда Америка Қўшма Штатлари Буюк Британия блан биргаликда етакчи роль ўйнадилар, ахир. Буюк Британия делегацияси Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши қабул қилган ва келишиб чиқарилган қарорнинг бекор этилишини кўзда тутган тузатиш тузиб, уни таклиф қилиб киритди. Қўшма Штатлар делегацияси бу тузатишни фаол қувватлади ва Конференция бу тузатишни қабул қилди. Ана шу делегацияларнинг ҳар иккаласи ҳам халқаро ҳамкорлик тажрибасида сра ибрат қилиб кўрсатиш мумкин бўлмайдиган «намуна» кўрсатдилар.

Америка Қўшма Штатларининг бош вакили Бирнс американлиларнинг, шу блан бирга Британия вакилларининг ҳам тутган йўлини ёқлаб, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг Сессиясидаёқ Конференцияда иш тартиби қоидалари юзасидан киритилган ва мақсадга мувофиқ деб топган ҳар қандай тузатишга қўшилда олишга ҳаққимиз бор, деб писанда қилганлигини исбот этмоқчи бўлиб кўрди.

Аммо, халқаро обзорчиларнинг фикрига қараганда, унча салмоқли бўлмаган бу далил, у қадар яхши далил эмас. Шундай бўлиб чиқади: 9 июльда Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашида иш тартиби ҳақидаги қоидалар қабул қилинган вақтда Америка Қўшма Штатларининг делегацияси бу қоидаларга розимиз дегандек бўлган эди. Худди шу қоидалар Конференцияда муҳокама қилина бошлаганида эса, Америка Қўшма Штатларининг делегацияси ўзининг ҳақиқий башарасини кўрсатиб қўйди ва тўрт министр чиқарган қарорни Англия делегацияси блан биргаликда қайтадан кўриб чиқиш учун зўр бериб курашди. Бирнс ўз сўзини ва секретарининг ёзиб борган ёзувларини зўр бериб ўқиб берди. Агар Бирнснинг сўзи ва секретарининг ёзувлари пайқаб олинса, у ҳолда буларнинг ҳеч нарсани исбот этолмаслиги равшан бўлиб қолади.

Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашида қатнашган давлатларнинг учинчиси бўлмиш Франциянинг тутган йўли ҳам диққатга сазовордир. Франция делегацияси дастлаб овоз бериш тартиби ҳақида Министрлар Кенгашининг қарорига жавоб берадиган таклиф киритиш блан бирга, дарҳол ўз ўрнини ўзгартириб, бу қарорга қарши турган давлатлар қаторидан жой олди.

Франциянинг тескаричилар газетаси бўлмиш «Этуаль дю суар» газетаси бу масала юзасидан ошкора равишда «француз вакили провардида советларга қарши бўлган кўпчиликка қўшилди» деб ёзади. «Этуаль дю суар» газетаси Франция делегациясининг бу хатти-ҳаракати блан Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашида тутган аввалги йўли ўртасида фарқ борлигини та'кидлаб, бундай хатти-ҳаракат «қизиқ воқиадир» деб ҳисоблайди. Бу фарқни барча кузатучилар англаб олдилар. Обзорчи Маньян «Юманите» газетасининг саҳифаларида «Атом дипломатияси Франция делегациясининг ба'зи а'золарига ноҳотки шу қадар та'сир қилган бўлса?» деб савол беради.

Бу қонуний савол. Конференциянинг ташқарисида афтидан бирон воқиа юз берганга ўхшайди. Бу воқиа натижасида, Франция делегацияси тўрт министр кенгашида тутган йўлидан воз кечди.

Ҳозирча муайян унсурлар овоз бериш тартиби ҳақида Конференция қабул қилган қарорига мувофиқ, инглиз-сакслар блоки эга бўлган овозлар нисбати блан олдинданоқ қувонмоқдалар. Масалан, Англияда чиқадиган «Дейли мейл» газетаси бу блан шуғулланмоқда. Францияда чиқадиган «Сите суар» газетаси овоз бериш тартиби ҳақида Париж Конференцияси қабул қилган қарор «ғарбий давлатларнинг СССР ва Европанинг шарқий қисмидаги мамлакатлар устидан қозонган тамомила муайян ғалабасидир» деб жар солади.

Аммо сохта «ғалабалар» ҳақида жар солиш ва овозларни санаш блан шуғулланучи кишилар хато қиладилар. Халқаро муносабатларда бундай усуллар яхшиликка олиб келмайди. Бу ерда эртага ўз таклифларига қарши чиқиш учун бугун бир таклифни қувватлаётган ва бу ишдан сабоқ бўларли хулоса чиқарингиз, деб, масалага тўғри қаровчи кишиларни мажбур қилучи делегациялар тўғрисида гапирмасак ҳам бўлади.

Шундай қилиб, Париж Конференциясининг дастлабки икки ҳафтадаги иш якунлари унча қувонтирарли эмас. Бунинг устига Конференция ҳақиқатда Германиянинг илгариги иттифоқчилари блан тузиладиган Сулҳ шартномаларининг лойиҳасини амалий жиҳатдан кўриб чиқишга киришолмади. Чунки, Америка ва Британия делегациялари Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг қарорларини барбод этишга қаратилган найранглар ишлатиб, кўпгина қимматли вақтни банд қилдилар, бу Конференцияни жуда шубҳали «муваффақиятга» олиб келдилар.

Муайян доираларнинг Конференцияни сун'ий равишда кейинга чўзиб юбориш йўлида интилаётганликларига индамасдан бўлмайди. Жумладан, Конференцияга Албанияни таклиф қилиш ҳақидаги масала муҳокама қилинганда, бу интилишлар ма'лум бўлиб қолди. Албания фашист агрессорлар томонидан дастлаб ҳужумга учраган ва уларга қарши зўр бериб курашган мамлакатларнинг биридир. Бу масала икки кунгача жуда кенг муҳокама қилиниши натижасида, кўпчилик делегациялар учун мақбул бўлган қарор белгиланиб қолди. Шундан сўнг совет делегацияси музокараларни тугатиб, овоз беришга киришишни таклиф қилганида, Буюк Британия ва Австралия вакиллари музокараларни давом эттиришни талаб қилдилар ва ҳарқандай баҳоналар блан қарор қабул қилинишини кейинга сўраётирлар.

Франциянинг кеча кечқурунги ва бугун эрталабки газеталари Конференция вакиллари 23 сентябрьда Нью-Йоркда чақириладиган Бирлашган миллатлар ташкилоти Бош Ассамблеясида қатнашолишлари учун сентябрьнинг ўрталарида Конференцияда танаффус э'лон қиладилар деган овозларни тарқатаётирлар. Равшанки, Конференция чўзилиб кетадиган бўлса, Конференцияни кейинга сурмаслик учун Бирлашган миллатлар ташкилоти Бош Ассамблеясини йилнинг охирига кўчириш масаласи чиқади. Европадаги бирқанча давлатлар учун сулҳ шартларини белгилаш Конференциянинг иш олиб боришига боғлиқдир. Аммо, масалани бундай оддий ва мантиқий равишда ҳал қилиш тартиби ҳозирги пайтда Париж Конференциясини кечиктиришни ният қилаётган кишиларга афтидан ма'қул тушмаса керак. Улар Конференциянинг ташқарисида қандайдир найранг ишлатмоқчилар. Газеталар Конференцияни кечиктириш эҳтимол деган овозалар Франция Ташқи Ишлар Министрлиги доираларидан чиқаётир деб имо-ишора қилаётирлар. Франция Ташқи Ишлар Министрлигининг расмий органи «Монд» газетаси, министрликда бундай овозларни «тасдиқламайдилар ҳам ва уни инкор этмайдилар ҳам» деб ёзмоқда. Кўринишича, бу найранг унча тажрибаси бўлмаган киши томонидан қилинаётган бўлса керак.

Париж Конференциясининг дастлабки икки ҳафталик иши давомида йўл қўйган хатолари ва Конференциянинг ташқарисида олиб борилаётган бўлмағур найранглар Конференциянинг обрўсига очиқдан-очиқ зарар етказади ва ҳеч сўзсиз унинг келгуси ишларига та'сир қилади.

ПАРИЖ СУЛҲ КОНФЕРЕНЦИЯСИДА

12 АВГУСТ ЭРТАЛАБКИ ЯЛПИ МАЖЛИС

ПАРИЖ, 12 август (**ТАСС махсус мухбиридан**). Белгиланган иш тартиби қоидаларига мувофиқ, бугун эрталабки мажлисда Бирнс (Америка Қўшма Штатлари) раислик қилди. Конференция аʼзоси бўлмаган мамлакатларни Конференцияга таклиф этиш тўғрисидаги мунозара давом эттирилди.

АЛБАНИЯ, КУБА, МЕКСИКА ВА МИСРНИ КОНФЕРЕНЦИЯГА ТАКЛИФ ЭТИШ

Албанияни Конференцияга чақиришга қарши икки марта сўзга чиқиб, Конференция минбаридан албан халқига тухматдан иборат айбларни қўйган. Греция делегацияси бу масалани муҳокама қилиш вақтида тамомила яккаланиб қолди. Бир киши ҳам унинг фикрини ёқламади. Буюк Британия, Австралия, Бразилия вакиллари ҳам, Албания Конференциянинг ишида иштирок қилишга ҳақли, деб эʼтироф қилдилар. Шундан кейин Греция делегацияси тамомила чиппакка чиққан эʼтирозларни яна такрорлашга журʼат қилолмади.

Куба, Мексика ва Миср ҳукуматларининг Конференцияда иштирок қилишга руҳсат бериш тўғрисидаги илтимосларига ҳам қаршилик билдирилмади.

Броқ, Буюк Британия, Австралия ва Бразилия вакиллари, Албания, Куба, Мексика ва Мисрнинг конференцияда ўз фикрларини баён қилиш тартибини бош комиссия белгиласин, деб талаб қилдилар. Ҳолбуки, бундай қоидаларни ишлаб чиқиш мазкур комиссиянинг вазифаси эмаслиги маʼлум.

Югославия вакили Пьяде ана шуни эслатиб, чақирилган мамлакатларнинг конференция ишида иштирок қилиш тартибини бош секретариат аниқласин, деб таклиф этди.

СССР вакили Вишинский бу таклифни қувватлади. Вишинский айтдики, бош комиссияга ишларни бир-бири блан мувофиқлаштириб олиб бориш вазифаси юклатилган, шу сабабдан бу масалани бош комиссияга ҳавола қилиш иш тартиби қоидаларига хилофдир. Иш тартиби тўғрисидаги қоидаларга мувофиқ, Конференциянинг ишини ташкил қилиш учун бош комиссия эмас, балки секретариат жавобгардир. Вишинский Италияни Конференцияга таклиф этган чоқда секретариатга бундай вазифа юклатилганлигини эслатиб ўтди.

Шундан кейин Буюк Британия вакили Александер ўз таклифини қайтиб олишга мажбур бўлди. Броқ, Александер шу ондаёқ яна бир янги шартни илгари сурди. Чунончи: агар бирон сабаб блан бош секретариатда ихтилоф юз берса, бу ихтилофларнинг ҳаммаси бош комиссияга ҳавола қилинсин, деб таклиф этди.

Масаланинг бундай тарзда қўйилишига Вишинский ҳақли суратда қарши чиқди. Вишинский ихтилофларни олдиндан мўлжаллаб қўйиш ярамаганлигини эслатиб ўтди. Шунга қарамай, Александер ўз таклифини ёқлашни давом эттирди.

Конференция Албания, Куба, Мексика ва Мисрни Конференцияга таклиф этиш тўғрисидаги қарор лойиҳасини, шунингдек бу қарор лойиҳасига киритилган тузатишларни овозга қўядиган пайтда, Александер тўсатдан сўзга чиқиб, конференциянинг ишида қатнашиш учун Австрия ҳам таклиф этилсин, деб талаб қилди. Ҳолбуки, ҳозиргача Австрияни Конференцияга таклиф этиш тўғрисида ҳеч қандай гап бўлган эмас эди.

Украина вакили Мануильский бунга қарши чиқиб, ҳозирги вақтда Конференция Албания, Куба, Мексика ва Мисрни таклиф этиш тўғрисидаги қарор лойиҳасини муҳокама қилмоқда, Австрияни таклиф этиш тўғрисидаги янги масалани ҳовлиқиб, юзаки ҳал қилиш мумкин эмас деди. У бу масалани жиддий ўрганишни талаб қилди.

Александер ўз таклифини қайтиб олишга мажбур бўлди.

Совет делегациясининг талабига биноан қарор лойиҳаси алоҳида-алоҳида, модда-модда овозга қўйилди. Конференция Албания, Куба, Мексика ва Мисрга Италия блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳаси ҳақида ялпи мажлисларда ҳам тегишли комиссияларда ҳам ўз фикрларини баён қилиш имкониятини бериш мақсадида бу мамлакатларни конференцияга таклиф этиш тўғрисидаги қарорни бир оғиздан қабул қилди. Бу давлатлар делегацияларининг Конференция ишида қатнашиш тартибини секретариат белгилайди деган қарор ҳам якдиллик блан қабул қилинди.

Британия делегациясининг, мазкур давлатларни таклиф этиш тартиби тўғрисидаги масала секретариатда кўрилган вақтда ихтилоф юз берса, бу масала бош комиссияга ҳавола қилиниши керак, деган таклифи ҳам қабул қилинди. СССР, Чехословакия, Украина, Белоруссия, Югославия ва Польша делегациялари бунга қарши овоз бердилар.

СЕКРЕТАРИАТНИ САЙЛАШ

Конференция рўзномада навбатда турган масалани, яʼни секретариат тўғрисидаги масалани муҳокама қилишга киришди. Бош секретарь қилиб француз делегациясининг вакили Фук Дюпарк бир оғиздан сайланди. Сўнгра раис эслатиб ўтдики, иш тартиби тўғрисида тасдиқланган қоидаларга мувофиқ секретариат составига сулҳ шартномалари лойиҳаларини ишлаб чиқишда қатнашган 4 давлатнинг вакили блан Конференция сайлаган бошқа 4 давлатнинг вакили киритилиши лозим.

Александер шу ондаёқ секретариат аʼзолигига тўрт номзоднинг, чунончи Австралия, Бразилия, Хитой ва Югославия вакилларининг тайёр рўйхатини ўқиб берди. Белоруссия вакили Киселёв Австралия вакилининг номзодини Норвегия делегациясининг вакили блан алмаштиришни таклиф этди. Аммо Норвегия делегацияси шу ондаёқ секретариатнинг ишида иштирок қилишдан бош тортди. Шундан кейин совет делегациясининг вакили Вишинский секретариат составига Австралия вакили ўрнига Хабашистон вакилини сайлашни тавсия қилди. Вишинский бунга қуйидагиларни сабаб қилиб кўрсатди: дастлабки маʼлумотларга кўра, Австралия делегациясининг вакиллари комиссиялардан бирининг раиси ва яна бир комиссия раисининг ўринбосари қилиб кўрсатилмоқчи. Вишинский, Австралия делегацияси Конференциянинг ишида бир ёқламалик блан ҳовлиқиб қатнашмоқда, буни тажриба кўрсатди, секретариат составига ҳовлиқмасдан холисона ишлайдиган вакилларнинг киритилиши мувофиқ бўлур эди, деб эслатиб ўтди.

Хабашистон вакили совет делегациясининг таклифи учун унга ташаккур изҳор қилди, лекин Хабашистон делегациясининг кам сонли бўлганлигини баҳона қилиб, ўз номзодини олди.

Норвегия ва Хабашистон вакиллари ўз номзодларини олганликлари сабабли, раис Британия вакили Александер таклиф этган рўйхат қабул қилинган ҳисоб деб билдирди. Совет делегацияси Австралия вакили учун овоз бермаганлигини айтди.

ЯЛПИ МАЖЛИСЛАРНИНГ РЎЗНОМАСИНИ ТАЙЁРЛАШ ТЎҒРИСИДА

Шундан кейин Конференция ялпи мажлисларнинг рўзномасини тайёрлаш тўғрисидаги масалани муҳокама қилишга киришди.

Югославия вакили қуйидаги қарорни қабул қилишни таклиф этди: «Конференция ялпи мажлисларининг рўзномасини раислик қилувчи блан биргаликда секретариат тайёрлайди ва уни Конференциянинг қолган тўрт раиси блан мувофиқлаштиради».

Австралия блан Буюк Британия вакиллари бу таклифга дарҳол қарши чиқдилар. Улар Конференциянинг мажлисда раислик қиладиган раисидан бошқа раисларини ялпи мажлисларнинг рўзномасини тузишда қатнаштирмасликка уриндилар.

Бу масала кечки мажлисда яна муҳокама қилинади.

12 АВГУСТ КЕЧҚУРУНГИ ЯЛПИ МАЖЛИС

ПАРИЖ, 12 август (**ТАСС махсус мухбиридан**). Париж Конференциясининг кечки мажлисида Конференциянинг рўзномаларини тузиш тартиби тўғрисида Югославия делегацияси киргизган таклифни муҳокама қилиш давом этди. Ҳамманинг розилиги блан, Конференция ялпи мажлисларининг мувофиқлаштирилган рўзномаларини секретариат тузади, Конференция раиси тасдиқ қилади ва батамом тасдиқлаш учун Конференция пленумларига тақдим этилади, деган қарор қабул қилинди.

Сўнгра раис Бирнс, Конференцияда Италия вакили де Гаспери қилган баёнот муносабати блан Югославия вакилига сўз берилади, деб билдирди. Броқ, раислик қилувчи шу ондаёқ, бу масала юзасидан Югославия вакилидан бошқа кишига сўз берилмайди, деб огоҳлантиришга уринди.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ НОРОЗИЛИГИ

Раиснинг шу баёноти муносабати блан совет делегациясининг вакили Вишинский норозилик билдирди. Вишинский айтдики, Конференция Италиянинг баёноти муносабати блан вакилларнинг сўзга чиқишини чеклаш тўғрисида қарор қабул қилган эмас. Вакиллар бу масала юзасидан чиқиб сўзлашга, шубҳасиз ҳақлидирлар, уларнинг бу ҳуқуқини чеклаш йўлидаги уринишга қўшилиб бўлмайди. Де Гасперининг баёнотида, деди Вишинский, бирқанча масалалар борки, булар ҳақида гапирмаслик мумкин эмас. Акс ҳолда Италия делегацияси, яʼни Конференцияда ўз фикрини сўзлаш имкониятини олган собиқ душман мамлакатнинг делегацияси конференция қатнашчиларига нисбатан имтиёзли ўрин олган бўлур эди. Бу ҳозирги Конференцияда илгариги душман мамлакат конференция аʼзоларига қараганда каттароқ ҳуқуққа эга, деган сўз бўлур эди. Вишинский масаланинг бундай беманʼи тарзда қўйилишига қарши норозилик билдириб, совет делегацияси вакилини Италиянинг баёноти муносабати блан сўз бериладиган нотиқлар рўйхатига ёзишни талаб қилди.

Буюк Британия вакили Александер раисни қувватлаб, Италиянинг баёноти юзасидан бўладиган музокараларни Конференциянинг комиссияларида ўтказишни таклиф этди. Шундан кейин Бирнс пленумнинг шанба куни бўлган мажлисида гўё Италия декларацияси юзасидан музокаралар бошлаш ҳақида гапирилмаганлигини, бу масала юзасидан гўё фақат Югославия делегациясининг баёнотини эшитишгагина қарор берилганлигини айтди. Бирнс, мен мажлиснинг раиси сифатида бу масала юзасидан музокара очмайман ва ҳеч кимга сўз бермайман, деди.

Вишинский иккинчи марта сўзга чиқиб бундай деди: раис мажлисни олиб боришда мисли кўрилмаган бир тартибни қўлланаётир. У, Конференция қатнашчиларига рўзномадаги масала юзасидан ўз фикрларини айтиш учун сўз бермаётир. «Конференция нима учун тўпланди?—дейди у.—Агар биз рўзномага қўйилган масалани муҳокама қилиш учун тўплансак, у вақтда ўз фикримизни айтишимиз керак, агар ўз фикримизни айтиш керак экан, у вақтда вакилларга сўз бериш керак. Акс ҳолда бу Конференция эмас, балки сра тушиниб бўлмайдиган беманʼи бир нарса бўлади». Вишинский яна бир марта эслатиб ўтдики, Конференция Италия делегациясининг баёнотидаги бирқанча масалалар ҳақида индамай қололмайди. Бу масалалар конференция қатнашчиларини чалғитиб қўйиши мумкин, агар бу масалалар жавобсиз қолдирилса, улар комиссиянинг ишини қийинлаштириши мумкин.

Югославия вакили Кардель совет вакилининг талабига қўшилди. Бельгия вакили Спаак ҳам сўзга чиқиб, Конференция вакилларига рўзномада турган масалалар юзасидан ўз фикрларини айтиш учун сўз беришни тақиқлаш ярамайди, деди.

Раис Бирнс, Югославия вакили сўзлаб бўлгандан кейин, Италиянинг баёноти юзасидан музокараларни давом эттириш масаласини Конференция муҳокамасига қўяман, деб эʼлон қилишга мажбур бўлди.

КАРДЕЛЬ СЎЗИ

Югославия вакили Кардель бундай деди: мен Италия блан тузиладиган сулҳ шартномасининг тафсилоти тўғрисида гапириш учун эмас, балки умумий тарздаги принципиал фикрларни айтиб ўтиш учун сўз олдим.

Бугун, деди ўзининг сўзини давом эттириб Кардель, агрессив кучлар қуйқаларни ва уларга яқин турган унсурларнинг овозлари борган сари кўпроқ эшитилмоқда. Булар «славянлар тазйиқига қарши итальян қўрғонини» барпо қилиш мақсадида Югославияга қарши Италияни бутун куч блан қўллаб-қўлтиқлаш керак, дейдилар. Баʼзи иттифоқчи мамлакатларда ҳатто, Италияни Югославиянинг талабларидан ҳимоя қилиши керак, деган расмий фикрлар ҳам айтилди.

Югославия делегацияси бундай фикрларни икки жиҳатдан хато деб ҳисоблайди. Бу фикрлар даставвал шунинг учун хатодирки, иттифоқчиларнинг бурчи— ҳуқуқ ва адолатни ҳимоя қилишдан иборат. Бу фикрлар яна шунинг учун хатодирки, улар Италия ва бошқа мамлакатлардаги босқинчилик мақсадларидан ҳозиргача воз кечмаган агрессив унсурларга далда беради.

Югославия қасос олишни ҳам истамайди, бошқа халқларга душманлик кўзи блан ҳам қарамайди. Югославия итальян халқига дўстлик кўзи блан қарайди, унинг демократик анʼаналарини, кўп асрлик маданиятини тақдир қилади. Югослав халқи кўпгина итальян антифашистларининг Муссолинига ва фашистлар агрессиясига қарши актив кураш олиб борганликларини унутгани йўқ. Бундан шуни тушиниш керакки, урушда Муссолинини бутун итальян халқи қўллаб-қўлтиқлади деб айтиб бўлмайди.

Лекин бу масаланинг фақат бир томонидир. Муссолини ҳокимият тепасига тасодифий равишда келиб қолди, деб ёки фақат Муссолинигина урушни истади, деб ўйлаш кулгили бўлур эди. Де Гаспери бу ерда шундай деб исбот қилишга уринди. Италиянинг ўтмишдаги босқинчи талаблари блан Муссолини сиёсати чамбарчаст боғланган эди. Бунда ҳеч қандай шубҳа бўлиши мумкин эмас.

Биринчи жаҳон урушидан кейин Италияда «Адриатик денгизи—бизнинг денгизимиз» деган шиор майдонга ташланди. Италиянинг қатʼий талаби блан Югославия ўзи учун мақбул бўлмаган сулҳ шартномасини имзолашга мажбур бўлди. Бунга у зўрлик блан мажбур этилди. Шундан кейин Италияга ўтган славян ерларини зўр бериб «эгаллаш» бошланди. Югослав халқининг мол-мулки шафқатсиз суратда таланди, ўта кетган шовинистик руҳдаги босқинчилар давлат маʼмурлари блан биргалашиб славен ёки хорват халқини жабрладилар.

Италияда фашизм худди империалистик найрангларни кучайтириш учун ҳокимият тепасига келди. Даставвал Хабашистон, сўнгра Албания босиб олинди. Италия, Адриатик денгизинигина эмас, балки бутун Ўрта денгизни талаб қила бошлади. Фашистлар Италияси расмий сиёсатида улуғ Рим империясини тузиш ҳаёлини мақсад қилиб қўйди. Ана шу мақсадни кўзлаб Италия Гитлер томонида туриб жаҳон урушига аралашди. Италия Германия қўл остидаги оддий бир мамлакат эмас, балки унинг шериги, «Берлин-Рим ўқи»нинг асосий мамлакати эди.

Италия томонидан қўлланилган босқинчилик сиёсати ана шундан иборат. Бу, ўтган асрнинг охиридан буён мунтасил суратда қўлланиб келган бир сиёсатдир. Дуруст, бу сиёсатни бутун итальян халқи якдиллик блан қувватлади, деб бўлмайди. Аммо давлат сиёсатини белгилашда бевосита таʼсири бўлган кучлар уни қувватладилар.

Агар, Италия вакили Италиядаги илгариги ҳукуматларнинг империалистик сиёсатини қаттиқ қораласа, агар у бу ерда итальян антифашистлари ва демократларидек гапирса, бу жуда тўғри бўлур эди. Лекин де Гаспери ўз нутқида итальян босқинчиларининг ёвузликларини бир сўз блан ҳам қораламади, бу ёвузликлар учун бўлган жавобгарликни эʼтироф қилиб бир оғиз ҳам сўз айтмади. Бу нутқда, ҳозирги Италия бундан буён бошқа йўл тутади, деб ваʼда берган битта ҳам сўз йўқ эди. Де Гасперининг нутқи Италияда ҳозиргача сақланиб келган империалистик унсурларнинг йўлини атайин ҳимоя қилишдан бошқа нарса эмас. Де Гаспери, правордида, Италияни ҳозирги ҳалокатга олиб келган сиёсатни ҳимоя қилади.

Шуниси қизиқки, де Гаспери ўз сўзини стратегик мулоҳазалардан бошлади. Де Гаспери ўз сўзида, Италиянинг ҳозирги тарихида Италия дарвозалари ҳеч қачон ҳозиргидек кенг очилмаган, унинг ўзини мудофаа қилиш имкониятлари ҳеч қачон ҳозиргидек чекланмаган эди, Италиянинг шарқий чегараси тўғрисида Франция таклиф этган линияда ана шу кўзда тутилган, деди. Де Гасперининг бу даʼвоси, конференция вакиллари географияни ҳам, тарихни ҳам билмайдилар, деган фикрга асосланган бўлса керак.

Италиянинг биринчи жаҳон урушигача бўлган чегараси ҳозирги вақтда Франция таклиф этган линиядан анча ғарбдароқ эди. Бундан ташқари, бу чегара бир жойда Югославия таклиф этган линиядан ҳам ғарбдароқ эди. Буларни ҳарким билади. Иккинчидан, Югославия Италияга ҳужум қилган эмас, балки Италия Югославияга ҳужум қилди. Буни ҳам ҳамма билади. Хўш, аҳвол шундай экан, бундай тажрибадан кейин кимнинг дарвозаси—Югославияникими ёки Италияникими ёпиқ бўлиши керак?

Бунга яна шуни қўшиш керак: Франция таклиф этган чегара қабул қилинганида, Италия Тржич районини, Горица темир йўл узелини ва Сочи дарʼёсининг этагидаги бутун вилоятни олади, Италия учун Канал водиси орқали Сава дарʼёси водисига дарвоза очилади. Ана шундай экан, Француз линияси кимга стратегик устунлик беради. Италиягами ёки Югославиягами? деб сўраш мумкин.

Де Гасперининг Мадзиний ва XIX асрда яшаган бошқа итальян демократларнинг фикрига қўшилмаганлиги кўриниб турибди. Бу демократлар славян халқларининг озодлик ҳаракатига хайрихоҳлик блан қараган эдилар. Аммо де Гаспери Муссолини пропагандасига ва ундан илгари иш кўрган итальян империалистларининг пропагандасига қўшилади. Булар жанубий славян халқларига қарши олиб борган босқинчи ҳужумларини ана шу пропаганда блан оқламоқчи бўлиб уринган эдилар. Де Гаспери Муссолини ва ундан илгариги итальян империалистлари қўлланган империалистик сиёсат йўлига тушиб олди.

Де Гаспери Юлия ўлкасида яшавчи халқлар тўғрисида статистика малумотлари келтирди. Лекин шуни айтиш керакки, биринчидан, Юлия ўлкасидаги аҳоли тўғрисидаги бу рақамлар 1921 йилда Италия томонидан ўтказилган рўйхат маʼлумотларидан олинган. Бу рўйхатнинг қалбаки эканлиги аллақачон исбот қилинган. Иккинчидан, де Гаспери бу маʼлумотлардан нотўғри фойдаланаётир. Де Гасперининг айтишича, Франция таклиф этган чегаранинг Италия томонидаги қисмида фақат 10 минг словен қоладир эмиш, ҳолбуки, Италия томонидан 1921 йилда ўтказилган рўйхатга кўра бу ерда 50.739 словен ҳисобланади. Де Гаспери ўз рақамларини қаердан олган? У маʼлум славян районларини география харитасидан ўчириб ташлашга уринди. Лекин, бу районлар бор ва уларни ҳечқандай йўл блан ўчириб ташлаш мумкин эмас. Демак, де Гаспери бу ўлкада яшаб турган халқларнинг сони тўғрисида ҳам Муссолини ва ундан илгариги империалистларнинг йўлини тутади.

Де Гаспери келтирган далиллар ана шундай. Мен бу далилларни қабул қилиш Италияда демократияни ва сулҳпарварлик орзуларини кучайтиришга ёрдам беради деб ўйламайман. Демократия блан бошқалар ерини босиб олиш сиёсати бир-бирига қўшилолмайди.

Де Гаспери Триест ва Юлия ўлкаси тўғрисидаги масалани ҳал қилиш кечиктирилсин деб таклиф этди. Бу таклиф ҳозирги Италия ҳукуматининг йўли тўғрисида мен айтган сўзларни ҳаммадан яхшироқ таʼкидлайди. Италия ҳукумати Юлия ўлкасидаги аҳолининг ниҳоятда оғир аҳвол кечираётганлиги блан ҳисоблашмайди. Юлия ўлкасининг аҳолиси масаланинг узил-кесил ҳал қилинишини кутиб ҳар, қандай азоб-уқубатларга дучор бўлмоқда. Де Гаспери бир йилдан кейин ўзининг босқинчилик ниятларини амалга ошириш осонроқ бўлади деб ўйласа керак.

Югославия делегацияси бу масалани кечиктиришга қатʼий суратда қарши чиқади, чунки масалани бундай ҳал қилиш тинчлик ва халқлар хавфсизлиги манфаатларига ҳилофдир.

А. ВИШИНСКИЙ БАЁНОТИ

Кардельнинг сўзи тамом бўлгандан кейин, раислик қилучи Бирнс яна, конференция Италия делегациясининг баёнотини муҳокама қилмаслиги керак, деб билдирди ва, совет делегацияси бу баёнот юзасидан умумий мунозара бошлаш тўғрисида пленумга расмий илтимоснома тақдим қилсин, деб талаб қилди.

Совет делегациясининг вакили А. Вишинский сўз олиб бундай деди:

Совет делегацияси 10 августдаги мажлисда ва бугунги мажлисда бўлган бирқанча фактларни таʼкидлаб ўтиши керак. 10 августда Югославия делегацияси Италия делегациясининг баёнотини муҳокама қилишни таклиф этди. Югославия делегацияси бунга мазкур баёнотнинг муҳим эканлигини сабаб қилиб кўрсатди. Бу таклиф қабул қилинди ва раис ўша мажлисда, рўзномага Италия делегациясининг баёнотини муҳокама қилиш киритилади, деб билдирди. Раиснинг бу сўзи стенограммада ёзилган.

Совет делегациясини ёки бошқа бирон делегацияни илгариги душман мамлакат вакиллари томонидан тақдим этилган мулоҳазалар тўғрисида ўз фикрларини баён этиш ҳуқуқидан маҳрум қилиш масаласини ўртага қўйиш ҳозиргача мисли кўрилмаган бир ҳол бўлур эди. Вакилларнинг ҳуқуқини бундай чеклашнинг қонунга ҳилоф эканлигини ҳарким тушинади. Илгариги душман мамлакатнинг баёноти тўғрисида ўз фикрини айтмоқчи бўлган иттифоқчи давлат вакилига сўз берилсинми ёки йўқми деган масалани овозга қўйиш йўли блан ҳал қилиш йўл қўйилмаслик бир ҳолдир. Бу масалани овозга қўйишнинг ҳожати йўқ. Бир делегацияга сўз берилган экан, қолган делегацияларни камситиб, уларга сўз бермаслик учун қандай асос бор?

Совет делегациясининг фикрича, илгариги душман давлат вакилининг баёноти эшитилгандан кейин, конференция қатнашчиларига конференцияда ўз фикрларини баён қилиш учун сўз бермаслик мумкин эмас, чунки Италия делегацияси ўз баёнотида ташқи ишлар министрлари тузган — министрлар кенгашининг аʼзолари ва улар жавобгар бўлган сулҳ шартномаси лойиҳасига ҳужум қилди. Конференция раисининг совет делегациясига сўз бермаслигига келганда эса, бу — делегациялар ҳуқуқини қўпол суратда бузиш бўлибгина қолмай, балки Совет Иттифоқини ҳақорат қилишдир. Совет делегацияси бунга конференциянинг эʼтиборини жалб қилишни зарур деб ҳисоблайди.

Бирнс яна конференция гўё Италия делегациясининг баёнотини муҳокама қилмасликка, балки ёлғиз Югославия делегациясининг мулоҳазаларинигина эшитишга қарор берди, деган эски гапларини такрорлади. У, Вишинскийнинг Конференциянинг 10 августда бўлган ялпи мажлиси стенограммасида Италия делегациясининг баёнотини муҳокама қилиш тўғрисидаги қарор ёзилганлиги ҳақида айтган сўзларини эʼтиборсиз қолдирди.

Буюк Британия вакили Александер делегацияларга «маслаҳатлашиш ва масалани ўрганиш» имкониятини бериш мақсадида, мажлисни ёпишни таклиф этди. Австралия вакили Эватт бу таклифни қувватлади. Ҳолбуки мажлисда ҳозир бўлган кишилар учун масалани ўрганишга ҳожат йўқлиги равшан эди. Ҳатто 10 августдаги стенограммага назар солган Эватт ҳам Вишинскийнинг ҳақли эканлигини эʼтироф қилишга мажбур бўлди.

Бирнс ўжарлик қилиб яна, мен расмий рўзномага асосланаман, Вишинский ўқиб берган стенограмма гўё расмий рўзномага тўғри келмайди, деди. Шундан кейин Вишинский яна сўз олиб, бундай деди:

Модомики, сиз расмий стенография ёзувини пеш қилар экансиз, мен ҳам расмий стенография ёзувига асосланиб гапираман. 10 август шанба куни кечқурун бўлган ялпи мажлис тўғрисидаги ҳисоботнинг 13-нчи саҳифасида бундай дейилган, — Мен расмий стенография ҳисоботининг французча ёзилган текстини ўқийман:

«Кардель жаноблари (Югославия), Югославия делегацияси Италиянинг баёнотини чуқур ўрганишни зарур деб ҳисоблайди. Масалани муфассал текширадиган комиссияларга йўл-йўриқ бермоқ учун Конференциянинг ялпи мажлиси бу масала блан шуғулланмоғи керак. Шу мақсад блан бизга бу декларацияни ўрганмоқ учун фурсат берилиши керак. Шунга мувофиқ биз мажлисни тўхтатиб, Италия масаласини ўрганишни душанба куни эрталаб бўладиган мажлиснинг рўзномасига киритишни таклиф этамиз.

Раис: Киритилган таклифга мувофиқ, Италиянинг баёнотини ўрганиш эрталабки мажлисда тамом бўлмаган ва душанба куни муҳокама қилинадиган рўзноманинг охирига ёзилади».

Вишинский бу таклифнинг бир оғиздан қабул қилинганлигини эслатиб ўтди. Расмий стенография ҳисоботининг 15-нчи саҳифасида мажлисда раислик қилган Бидо томонидан ёзилган рўзнома келтирилган. Бу рўзноманинг тўртинчи моддасида бундай дейилган: «Италиянинг баёнотини ўрганиш». Шундай қилиб, Бирнснинг, конференция гўё Италия декларациясини муҳокама қилишга қарор бергани йўқ, деган даʼвоси ҳақиқатга тўғри келмайди.

Вишинскийнинг баёнотидан кейингина Бирнс стенография текстини талаб қилиб олди, уни ўқиди ва бундай деди:

— Ростдан ҳам, бугунги мажлисимизнинг секретариатимиз томонидан тузилган рўзномаси шанба куни қабул қилинган ва стенограммада ёзилган қарорга тўғри келмайди.

Бирнс бундай деди: совет вакилининг стенография ёзувига асосланиб, рўзномага мувофиқ Югославия делегациясининг баёноти эмас, балки Италия делегациясининг баёноти муҳокама қилиниши, керак деб айтиши тўғри, мен буни эʼтироф қилишим керак. Бирнс рўзномага асосланиши хато бўлганлигини, рўзномада ҳам хатога йўл қўйилганлигини эʼтироф қилди.

Бирнс, биз Италиянинг баёнотини муҳокама қилмоғимиз керак, мен музокарада сўзга чиқишни истаган кишиларнинг ҳаммасини ёзишга тайёрман,... деди.

Буюк Британия вакили Александер бу масалани комиссияга топширишни талаб қилиб, масаланинг муҳокама қилинишини барбод беришга яна уриниб кўрди. Аммо унинг бу уриниши тамомила муваффақиятсиз чиқди.

Раислик қилучи Бирнс ўз айби блан юз берган ноқулай аҳволни тузатиш ниятида, Александернинг таклифини кўришдан бош тортди ва, эртага эрталабки мажлисда Италия делегациясининг баёнотини муҳокама қилиш давом эттирилади, деб эʼлон қилди.

Буюк Британия ва Америка Қўшма Штатлари вакилларининг бу масалани муҳокама қилишни барбод беришга зўр бериб уринишлари натижа бермади. Совет делегациясининг Конференцияда ўз ҳуқуқларини қаттиқ туриб изчиллик блан ҳимоя қилиши муваффақият блан тамомланди.

ҲИНДИСТОНДА ҚАМОҚҚА ОЛИШЛАР

ДЕҲЛИ, 10 август (ТАСС). 9 август куни бутун мамлакатда «Ҳиндистондан чиқиб кет» деган шиор остида ўтди. Барча шаҳарларда халқ сайллари, митинглар ва конгресс байроғини кўтариш маросимлари бўлди.

Полициянинг тақиқлашига қарамай, Деҳлида ва Лахорда намойишлар бўлди. Полиция намойишчиларга ҳужум қилди. Кўп киши қамоққа олинди. Деҳлида намойиш қилган студентларга қарши кўзни ёшлатадиган газлар ишлатилди. Студентлардан 40 киши қамоққа олинди.

БИЛДИРИШ

Шу йил 15 август кеч соат 8-30 минутда ЎзК(б)П Тошкент шаҳар комитетининг мажлислар залида **«СССР нинг асосий иқтисодий вазифаси»** деган мавзуʼда лекция бўлади. Лекцияни ўртоқ **Д. Д. Эрлих** ўқийди.

Лекцияга партия-совет, хўжалик активлари, шаҳардаги пропагандист ва агитаторлар таклиф этилади.

**Масʼул муҳаррир ўринбосари
Р. САХИБОЕВ.**

БИЛДИРИШ

16 август кеч соат 8 яримда Горький номли боғнинг ёзги театрида, **2-нчи Республика бадиий ҳаваскорлар олимпиадаси якунларига бағишланган кенгаш бўлади.**

1. **2-нчи Республика олимпиадасининг Тошкент шаҳри бўйича якуни ва келгуси вазифалар** (докладчи — ЎзК(б)П шаҳар комитетининг пропаганда бўйича секретари ўртоқ **Александровский).**
2. Мукофотларни топшириш.
3. **Бадиий қисм.**

Кенгашга таклиф билетлари блан киритилади.

Шаҳар кўрик комиссияси.

ТЕАТРЛАРДА:

ЎзОПЕРА ТЕАТРИДА («Свердлов» театри биносида) — 14 августда **Ғуландом.** 3 парда, 4 кўринишли балет. Спектакль кеч соат 9 да бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА (Пушкин номли боғ, ёзги театр) — 14 ва 15 августда **Тоҳир ва Зуҳра.** Кеч соат 9 да бошланади.

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ» — **Тракторчилар;** «НАВОИЙ» — **Катта вальс;** «9-НЧИ МАЙ» — **Кутузов** (ўзбек тилида); «ОКТЯБРЬ» — **Сирли дон;** «ВАТАН» — янги бадиий фильм **Давид Гурамишвили;** «ХЕВА» — янги бадиий фильм **Давид Гурамишвили;** «ИСКРА» — янги бадиий фильм **Қасам;** «УДАРНИК» — **Сентябрь кечаси;** «ТЕЛЬМАН» — **Волга-Волга;** «ВЕСНА» — **Аршин мол олон.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун иккала залда **Балерина;** «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Ҳукумат аʼзоси;** «НОВОСТИ ДНЯ» — кундуз ва кечқурун **Денгиз сафарида;** «ПОБЕДА» — кечқурун **Хирургия, 1946 йилда Биринчи Май.**

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. **РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** масʼул муҳаррир ва унинг қабулхонаси — 36545, масʼул муҳаррир ўринбосари — 32916, масʼул секретарь — 31638, масʼул секретарь ўринбосари — 33468, партия бўлими — 34780, совет қурилиши бўлими — 31226, қишлоқ хўжалиги бўлими — 33469, саноат бўлими — 31048, хатлар бўлими — 32347, Нашриёт директори — 34786.
Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси. Тиражи 64,5 минг № 53. Р.00930.